

PODPORA VÝSLOVNOSTI V ANGLIČTINĚ U DĚTÍ PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU

Stela Špundová

Bakalářská práce
2024

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav školní pedagogiky

Akademický rok: 2023/2024

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: Stela Špundová
Osobní číslo: H21999
Studijní program: B0112P300001 Učitelství pro mateřské školy
Forma studia: Prezenční
Téma práce: Podpora výslovnosti v angličtině u dětí předškolního věku

Zásady pro vypracování

Zpracování rešerše a studium odborné literatury z oblasti výuky anglického jazyka v mateřské škole.
Vymezení teoretických východisek zaměřených na podporu výslovnosti v angličtině u dětí předškolního věku.
Vytvoření sady aktivit podporující výslovnost ve výuce angličtiny v mateřské škole.
Realizace a ověření sady aktivit v mateřské škole.
Evaluace sady aktivit a zpracování doporučení pro praxi mateřských škol.

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

- Carr, P. (2019). *English Phonetics and Phonology: an Introduction*. John Wiley and Sons Ltd.
- Enever, J., & Lindgren, E. (Eds.). (2017). *Early Language Learning: Complexity and Mixed Methods*. Multilingual Matters. <https://doi.org/10.21832/ENEVER8316>
- Henková, I. (2015). *Angličtina pro předškoláky*. Portál.
- Pokrivčáková, S. (2012). *Modern Teacher of English*. ASPA.
- Pokrivčáková, S. (2013). *Teaching Techniques for Modern Teachers of English*. ASPA.

Vedoucí bakalářské práce: **PhDr. Beata Horníčková**
Ústav školní pedagogiky

Datum zadání bakalářské práce: **11. ledna 2024**
Termín odevzdání bakalářské práce: **26. dubna 2024**

Mgr. Libor Marek, Ph.D.
děkan

doc. PhDr. Mgr. Marcela Janíková, Ph.D.
ředitelka ústavu

Ve Zlíně dne 11. ledna 2024

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ⁽¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ⁽²⁾;
- podle § 60 ⁽³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ⁽³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci – nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval(a) samostatně a použitou literaturu jsem citoval(a). V případě publikace výsledků budu uveden(a) jako spoluautor.

Ve Zlíně 24.4.2024

.....
/

1) Zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací.

(1) Vysoká škola nevdělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledků obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být již nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlédnutí veřejnosti v místě určení vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě

v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídí k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Bakalářská práce má teoreticko-aplikační charakter a zabývá se možnostmi podpory správné anglické výslovnosti u dětí předškolního věku. Cílem práce je seznámit děti s anglickým jazykem prostřednictvím rozvoje jejich fonologického uvědomování se zaměřením na výslovnost. Teoretická část objasňuje, jaký vliv má jazykový vývoj dětí na jejich výslovnost v anglickém jazyce a jaké přístupy a metody volíme při výuce správné anglické výslovnosti v prostředí mateřské školy. V praktické části bakalářské práce je zpracován návrh sady aktivit s orientací na seznámení dětí s anglickou výslovností, který byl ověřen v praxi. Sada aktivit byla následně evaluována a z ní jsou zpracována doporučení pro praxi.

Klíčová slova: výslovnost, osvojování cizího jazyka dítětem, fonemické uvědomování, cizí jazyk, jazykový vývoj v předškolním věku

ABSTRACT

The bachelor thesis has a theoretical-applied character and deals with the possibilities of promoting correct English pronunciation in preschool children. The aim of the thesis is to introduce children to the English language through the development of their phonological awareness with a focus on pronunciation. The theoretical part explains how children's linguistic development influences their English pronunciation and what approaches and methods we choose when teaching correct English pronunciation in a kindergarten setting. In the practical part of the bachelor thesis, a proposal for a set of activities oriented towards introducing children to English pronunciation is developed and tested in practice. The set of activities was subsequently evaluated and recommendations for practice are made.

Keywords: pronunciation, acquisition of a foreign language by a child, phonemic awareness, foreign language, language development in preschool age

Děkuji paní PhDr. Beatě Horníčkové Ph.D. za vedení, rady, připomínky a pozitivní přístup při tvorbě bakalářské práce. Dále bych chtěla poděkovat učitelkám a dětem v mateřské škole, kde jsem realizovala svou sadu aktivit, za ochotu, nadšení a spolupráci. Také děkuji své rodině za velkou podporu a trpělivost během celého mého vysokoškolského studia.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD.....	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 JAZYKOVÝ VÝVOJ DÍTĚTE V PROCESU OSVOJOVÁNÍ CIZÍHO JAZYKA.....	12
1.1 VÝVOJ ŘEČOVÝCH SCHOPNOSTÍ DÍTĚTE PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU	12
1.2 VÝVOJ JAZYKOVÝCH SCHOPNOSTÍ DÍTĚTE.....	13
1.3 PROCES OSVOJOVÁNÍ CIZÍHO JAZYKA	15
2 ROLE ANGLICKÉ VÝSLOVNOSTI V PROCESU OSVOJOVÁNÍ CIZÍHO JAZYKA.....	18
2.1 SPRÁVNÁ ANGLICKÁ VÝSLOVNOST	18
2.2 HLAVNÍ ZNAKY VÝSLOVNOSTI	20
2.3 ROLE A KOMPETENCE UČITELE V RANNÉ VÝUCE ANGLICKÉ VÝSLOVNOSTI	22
3 VÝUKA ANGLICKÉ VÝSLOVNOSTI V MATEŘSKÉ ŠKOLE.....	25
3.1 ZÁSADY VÝUKY ANGLICKÉ VÝSLOVNOSTI V MŠ	25
3.2 PŘÍSTUPY A METODY VÝUKY NA PODPORU ANGLICKÉ VÝSLOVNOSTI	26
3.3 VÝZVY V ANGLICKÉ VÝSLOVNOSTI PRO DĚTI PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU	28
II PRAKTICKÁ ČÁST.....	29
4 SADA AKTIVIT ZAMĚŘENÁ NA PODPORU VÝSLOVNOSTI V ANGLIČTINĚ	30
4.1 TYP APLIKACE	30
4.2 ZDŮVODNĚNÍ POTŘEBY SADY AKTIVIT	31
4.3 CÍLE SADY AKTIVIT	31
4.4 CHARAKTERISTIKA MATEŘSKÉ ŠKOLY	32
4.5 CHARAKTERISTIKA DĚTÍ.....	32
4.6 ČASOVÉ PARAMETRY	33
4.7 OBSAHOVÉ ZAMĚŘENÍ SADY AKTIVIT	33
5 PRŮBĚH SADY AKTIVIT	35
5.1 VÝSTUP	35
5.2 VÝSTUP Č.2	39
5.3 VÝSTUP Č.3	42
5.4 VÝSTUP Č.4	46
5.5 VÝSTUP Č.5	49
5.6 VÝSTUP Č.6	52
5.7 VÝSTUP Č.7	55

5.8	VÝSTUP Č.8	58
6	EVALUACE APLIKOVANÉ SADY AKTIVIT	62
6.1	HODNOCENÍ PROVEDENÉ DĚTMI	62
6.2	EVALUACE UČITELKY MATEŘSKÉ ŠKOLY	65
7	DOPORUČENÍ PRO PRAXI.....	67
	ZÁVĚR	68
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	69
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	73
	SEZNAM OBRÁZKŮ	74
	SEZNAM TABULEK.....	75
	SEZNAM PŘÍLOH.....	76

ÚVOD

Podpora správné výslovnosti angličtiny u dětí předškolního věku představuje důležitý prvek v procesu jejich jazykového vývoje. S rostoucí globalizací a potřebou komunikovat v mezinárodním prostředí nabývá znalost cizích jazyků stále většího významu již od útlého věku. Avšak, přestože se mnoho odborníků vyjadřuje k pozitivnímu vlivu cizích jazyků již na dítě v předškolním věku, stále nedošlo k zásadním změnám ve snaze zařadit anglický jazyk do preprimárního vzdělávání. Práce se především z toho důvodu upozorňuje na důležitost výuky anglického jazyka, protože právě v období předškolního věku je klíčové zaměřit se na vhodné metody a přístupy k výuce anglické výslovnosti, které budou podporovat efektivní a trvalý jazykový vývoj dítěte v procesu osvojování si cizího jazyka.

Tato bakalářská práce si klade za cíl shrnout teoretické základy pro podporu správné výslovnosti anglického jazyka v prostředí mateřské školy. Na základě získaných poznatků vypracovat sadu aktivit, která bude sloužit k podpoře fonematického uvědomování anglického jazyka u dětí předškolního věku. Následně sadu aktivit ověřit v praxi a na závěr formulovat doporučení pro praktické využití v mateřských školách.

Teoretická část práce se zaměřuje na tři hlavní oblasti. První kapitola se zabývá jazykovým vývojem dítěte v procesu osvojování cizího jazyka, přičemž se zaměřuje na aspekty, které ovlivňují tento proces v období předškolního věku. Druhá kapitola analyzuje roli anglické výslovnosti v procesu osvojování cizího jazyka, zdůrazňuje její důležitost pro porozumění a efektivní komunikaci a zkoumá faktory ovlivňující výslovnostní dovednosti dětí. Třetí kapitola se věnuje výuce anglické výslovnosti v mateřské škole, zkoumá existující přístupy a metody výuky a jejich efektivitu v kontextu předškolního věku.

Aplikační část práce přináší výsledky aplikace provedené v prostředí mateřské školy. Na základě teoretických poznatků byla vyvinuta sada aktivit zaměřených na podporu správné výslovnosti angličtiny, která byla následně ověřena v praxi a zhodnocena z pohledu efektivnosti a přínosu pro jazykový vývoj dětí. Na závěr této části práce jsou formulována doporučení pro práci se sadou aktivit zaměřenou na anglickou výslovnost v mateřské škole, která vycházejí ze získaných poznatků.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 JAZYKOVÝ VÝVOJ DÍTĚTE V PROCESU OSVOJOVÁNÍ CIZÍHO JAZYKA

Vývoj jazykových dovedností u dětí představuje rozsáhlý proces, který má hluboký dopad na jejich celkový kognitivní a sociální rozvoj. Děti se v průběhu svého života aktivně učí a adaptují jazykové struktury, zvuky a kulturní rozdíly, což je důležité pro porozumění a komunikaci ve světě kolem nich. Při studiu jazykového vývoje dítěte je klíčové zkoumat, jak se tato schopnost vyvíjí v různých kontextech, včetně procesu osvojování cizího jazyka.

Výuka cizího jazyka může významně ovlivnit vývoj řeči u dětí. Studie naznačují, že děti, které se učí cizí jazyk od útlého věku, mají výhodu v rozvoji jazykových schopností. Výuka cizího jazyka podporuje rozvoj slovní zásoby, gramatických dovedností a správné výslovnosti. Děti se také učí komunikovat a porozumět jinému jazyku a kultuře. Vzhledem k tomu, že výuka cizího jazyka má pozitivní vliv na jazykový rozvoj dětí, je důležité porozumět procesu jejich jazykového vývoje v tomto kontextu.

1.1 Vývoj řečových schopností dítěte předškolního věku

Vývoj řečových schopností u předškolních dětí má svá specifika, která jsou klíčová pro formování komunikačních dovedností.

Ve **druhém roce** života dítě aktivně objevuje své okolí a začíná skládat jednoduché dvouslovné věty, avšak jim často chybí pevná gramatická struktura. Během této fáze dochází k postupnému rozšiřování slovní zásoby, zatímco ve druhé polovině dochází k náhlému nárůstu slovní zásoby a používání víceslovných spojení (Vágnerová, 2012). Dítě začíná napodobovat intonaci vět, aktivně používá kolem 3 až 20 slov, ačkoliv jeho řečový projev může být nesrozumitelný. Ve dvou letech dítě rozumí asi 300 slovům, odpovídá na otázky ano/ne a aktivně používá kolem 50 srozumitelných slov. Postupně se v jeho řeči objevují slovesa a přídavná jména, zlepšuje se gramatická struktura vět, začíná užívat první osobu a množné číslo, a seznamuje se s minulým časem. Slovní zásoba se postupně rozšiřuje. (Kulátková, 2009).

Dítě ve **třetím roce** svého života je schopné se vyjadřovat pomocí slov, které patří do jeho primární slovní zásoby, ta čítá kolem tisíce slov, a právě v tomto období se začíná dramaticky rozšiřovat. Toto rozšíření je spojeno se zvědavostí dítěte, které reaguje na své okolí a klade otázky jako „Kde? Kdo? A Proč? nebo Co (dítě nebo někdo jiný) dělá?“ Díky odpovědím se nejen dozvídá nové věci a lépe chápe svět kolem sebe, ale učí se i nová slova, která se stávají

součástí slovní zásoby (Neubauer, 2010). Zásadní pro další vývoj řeči je však osvojení si gramatické složky jazyka. V tomto věku ještě děti nevnímají jazyk komplexně a dochází k řadě chyb například ve skloňování, nebo v užívání nesprávných předložek. Kromě gramatických chyb se objevují artikulační potíže jako zadržávání nebo opakování slabik (Vágnerová, 2012).

Kolem **čtvrtého roku** života dochází k intelektualizaci řeči. Tento proces pokračuje až do dospělosti, což znamená, že dítě je schopné přesněji vyprávět, dodržovat časovou linii a chápe rozdíly mezi konkrétními a abstraktními pojmy. Dochází i ke zkvalitnění slovní zásoby a využívání přesnějších pojmů, a to díky bohatší slovní zásobě, která by měla mezi čtvrtým a pátým rokem života dosahovat mezi 1500-2000 slovy. V tomto období by mělo být dítě již plně schopné chápat a správně používat všechny slovní druhy (Neubauer, 2010).

Bednářová a Šmardová (2010) zmiňují, že kolem **pátého až šestého roku** života je dítě schopno funkčně definovat jednoduchá slova, například židle je na sezení, jablko je k jídlu. Umí pojmenovat barvy, pochopit zadání a pravidla nekomplikovaných her a sportů. V tomto věku je dítě schopné popsat, kde bydlí, kdy má narozeniny, jména rodinných příslušníků a popsat je v jejich nepřítomnosti. Kutátková (2009) poukazuje na to, že se začíná se také dokončovat proces fonematické diferenciacce. Na konci tohoto období by mělo mít dítě ve své slovní zásobě mezi 2000-2500 slovy. V posledním roce mateřské školy chápe vtipy a je samo schopné je převyprávět, popřípadě samo vymýšlet.

Vývoj řeči dětí předškolního věku je ovlivněn řadou vnitřních a vnějších faktorů. Mezi vnitřní faktory patří například úroveň intelektu, motoriky, zrakové a sluchové percepcce. Vnější faktory jsou kupříkladu vliv rodiny, školy a obecně vliv sociálního prostředí, ve kterém dítě vyrůstá. (Průcha, 2011).

1.2 Vývoj jazykových schopností dítěte

Bednářová a Šmardová (2010) se zmiňují, že rozlišujeme celkem čtyři roviny jazykového systému: foneticko-fonologickou, lexikálně-sémantickou, morfologicko-syntaktickou a pragmatickou rovinu které se vzájemně prolínají. Pro účely práce se dále zaměříme pouze na foneticko-fonologickou rovinu jazyka.

Foneticko-fonologická rovina jazyka se zabývá zvukovou stránkou jazyka, včetně zvukových jednotek (fonémů), jejich výslovností a organizací v řeči. Jedná se o

fonematickou diferenciaci a artikulaci hlásek. Fonetika se zabývá analýzou zvuků, jejich klasifikací, popisem jejich výslovnosti a porozuměním mechanismů, které stojí za produkci a percepčním rozpoznáváním těchto zvuků, zatímco fonologie se zabývá studiem systému zvuků v rámci určitého jazyka a jejich vztahy k významu. Tato rovina je klíčová pro porozumění výslovnosti, rozlišování slov a správné používání jazykových struktur v komunikaci (Bednářová a Šmardová, 2010).

Kutálková (2009) popisuje **fonologické uvědomování** jako schopnost rozeznat a manipulovat s většími jednotkami, než jsou fonémy například (slabiky a rýmy). Tato schopnost zahrnuje vnímání a pochopení struktury slov a zvuků v mluveném jazyce a umožňuje dětem manipulovat se slovy na různých úrovních. Tokárková (2015) uvádí, že fonologické uvědomování představuje schopnost „*uvědomovat si zvukové segmenty mluvené řeči na sublexikální úrovni a realizovat vědomé manipulace s těmito segmenty (např. určit, zda se slova rýmují apod.)*“ (Tokárová, 2015, s. 26). Fonologické uvědomování má klíčový význam pro úspěšné osvojení dovedností čtení a psaní. Děti s dobrým fonologickým uvědomováním mají tendenci lépe porozumět struktuře slov a jsou schopny snáze dekodovat slova a porozumět psanému textu. Byly vytvořeny četné definice fonologického vědomí, z nichž každá má relativně dobře rozvinuté teoretické základy a určitou empirickou podporu. Alternativní definice se obecně liší od vysoce exkluzivních po vysoce zahrnující různé dovednosti fonologického uvědomování. Dovednosti fonologického uvědomování se rozlišují podle prováděného úkolu a velikosti jednotky zvuku, na kterou se úkol zaměřuje. Příklady různých dovedností fonologického uvědomování, které se liší podle typu prováděného úkolu, zahrnují prolínání zvuků dohromady, rozdělování (segmentování) slov na jejich základní zvuky, rekombinace zvuků slov a posuzování, zda dvě slova mají nějaké zvuky společné. (Kutálková, 2009)

Fonematické uvědomování lze definovat jako schopnost sluchem rozlišit distinktivní rysy fonémů daného jazyka. Bentin (1992 podle Grofčíková & Máčajová, 2017) ho popsal jako heterogenní metalingvistickou kompetenci zahrnující schopnosti, které se liší vývojovými trendy a původem. Fonologické povědomí se týká fonologické struktury mluvených slov, je to schopnost zjišťovat, izolovat a manipulovat s fonologickými segmenty. Goswami (2015) připomíná, že jde o schopnost člověka vnímat zvukovou strukturu mluveného jazyka bez ohledu na význam. Tato schopnost zahrnuje rozpoznávání, rozlišování a práci s fonémy v jazyce a se zvuky řeči v rámci větších jednotek, jako jsou slova a slabiky. Bednářová (2017) se shoduje s Anthony a Francis (2005) a popisují, že tato schopnost se projevuje skrze různé

aspekty fonologického uvědomování, které se vyvíjejí v určité posloupnosti a vyžadují rozpoznání před aktivní produkcí. Mezi tyto dovednosti, prováděné v rozmanitých typech úkolů, patří například rozpoznávání rýmování mezi slovy, identifikace párování rýmu a aliterace, segmentace a kombinace slabik, kompletní rozčlenění fonémů a manipulace s nimi, jako je jejich porovnávání. Rozdíly v těchto dovednostech fonologického povědomí jsou založeny na jednotkové struktuře slova, bez ohledu na to, zda se úkol zaměřuje na celé slabiky nebo na menší vnitřní jednotky, jako jsou nástupy, rýmy a fonémy.

Tyto dovednosti fonologického povědomí jsou postupně demonstrovány třemi způsoby: detekcí (rozpoznáváním podobných zvuků), syntézou (spojováním menších segmentů do slov a slabik) a analýzou (rozdělováním slov nebo slabik na menší jednotky, fonémy) (Abbott et al., 2008; Goswami, 2015). Mezi předpoklady pro správnou sluchovou analýzu a syntézu u dítěte patří: jeho zralost, dosažení odpovídající úrovně kognitivních procesů a systematické vnímání, kvalita pozornosti, ovládnutí jazyka a bohatá slovní zásoba (Máčajová, 2011).

Vývoj fonematického uvědomování je postupný proces, který probíhá v předškolním věku a může být ovlivněn genetickými predispozicemi, prostředím a individuálními rozdíly mezi dětmi. Rané zkušenosti s jazykem, jako je čtení před spaním nebo hraní si s různými zvuky, mají podstatný vliv na rozvoj této schopnosti. Dítě nejprve vnímá slova jako celek, ale kolem třetího roku života začíná rozlišovat, která slova se rýmují, a později, kolem čtvrtého roku, je schopno dělit slova na slabiky nebo je skládat z oddělených slabik. Ve věku mezi pátým a šestým rokem pak dítě získává schopnost rozlišit jednotlivé fonémy ve slově. Tato schopnost je klíčová pro úspěšné osvojení dovedností čtení a psaní, neboť porozumění vztahu mezi zvuky a písmeny je nezbytné pro dekodování slov a porozumění psanému textu. Děti s dysfázií mohou mít problémy s rozvojem fonematického povědomí, a proto je důležité, aby je diagnostikoval klinický logoped a navrhl individualizovaný terapeutický plán s cílem zmírnit tyto obtíže (Kutálková, 2009; Roach, 2003).

1.3 Proces osvojování cizího jazyka

Při získávání jazykových kompetencí v cizím jazyce se u dětí předškolního věku bavíme o pojmu **osvojování cizího jazyka**. Osvojování cizího jazyka v českém prostředí nejčastěji angličtiny lze charakterizovat jako podvědomý způsob získávání jazykových znalostí, bez toho, aniž by dítě přemýšlelo o gramatice (Fernándezová & Cairnssová 2014). K osvojování jazyka dochází dvěma způsoby. Prvním je osvojování si druhého jazyka (*second language* –

L2), kterým mluví některý ze členů domácnosti například jeden z rodičů, nebo chůva. Dítě je vystaveno cizímu jazyku přirozeně a nevědomě, často prostřednictvím každodenních aktivit, hraní, zpěvu nebo běžných domácích situací. Tímto způsobem se dítě učí jazyk prostřednictvím sluchových vjemů a postupně si osvojuje zvuky, slovní zásobu a intonaci daného jazyka (Pokrivčáková, 2020).

Druhou možností je řízený výchovný proces formou výuky. Tento přístup může být implementován ve formě jazykových kurzů, mateřských škol s výukou cizího jazyka nebo speciálních programů zaměřených na děti předškolního věku. V těchto řízených výukových procesech si děti osvojují cizí jazyk prostřednictvím strukturovaných aktivit, her, písniček a interakcí s učiteli či lektory (Saicová Římalová, 2016).

Častým tématem v kontextu osvojování cizího jazyka dítětem je otázka, kdy je ten správný věk začít s tímto procesem u dětí. Najvar a Hanušová (2010) se zabývali výzkumem, který se zaměřoval na to, zda výuka angličtiny v raném věku dětí má vliv na pozdější úroveň jazyka. Jejich výsledky poukázaly na zjištění, že nebyly zpozorovány žádné signifikantní rozdíly ve znalosti angličtiny v závislosti na počátečním věku, kdy děti začaly osvojovat cizí jazyk. Průcha (2011) však ve své publikaci zmiňuje, že i když některé výzkumy neprokazují významný pozitivní efekt zahajování výuky cizího jazyka v raném věku dětí, není možné vyloučit, že nevzniká řada jiných pozitivních efektů. Stejný názor zastává Smolíková (2015), která uvádí, že v raném věku mají děti schopnost rychle a efektivně se učit cizímu jazyku s přesnou výslovností, intonací a přízvukem. Mertina a Gillernové (2015) uvádějí jako optimální věk pro začátek s výukou cizího jazyka pátý rok života dítěte a také zastávají kladný názor na seznamování dětí s cizím jazykem již v mateřské škole.

Otázkou však zůstává, zda dětem při osvojování si cizího jazyka stačí pouze hodiny 1x až 2x týdně formou kroužků. Hennová (2010) doporučuje děti seznamovat s cizím jazykem po celý den v mateřské škole, také doprovázet program dne anglickými písničkami či básničkami. K výuce cizího jazyka by se měla využívat přirozená a nenucená cesta. Ideální cestou je využívání bohatých aktivit či her k rozvíjení slovní zásoby, ale i k udržení pozornosti.

Je třeba mít na paměti, že osvojování cizího jazyka může být pro děti výrazně komplikovanější, a proto je potřeba více času. Snaha učit děti pomocí memorování slovíček, vysvětlování struktury a gramatiky a opravování každé drobnější chyby při výslovnosti by naopak mohla vést k vytvoření negativního vztahu dítěte k cizímu jazyku a ovlivnit tak celý proces osvojování cizího jazyka (Hennová, 2010).

Wildok (2010) proto doporučuje jako ideální způsob pro nenásilnou formu seznámení dětí s cizím jazykem se jeví slazení vzdělávacího programu v češtině a v cizím jazyce. Pokud se děti v danou chvíli učí poznávat například jednotlivá zvířata a základní informace o nich v češtině, je žádoucí stejné téma zapojit i v angličtině. Takto dochází k efektivnějšímu učení, protože děti se na toto téma soustředí v obou jazycích a je jim v danou chvíli blízké.

Pozitivní motivací pro děti je i zapojení rodičů do osvojování si jazyka a motivovat je, aby se děti ptaly, které slovíčka a fráze se naučily. Zde je opět nutné rodičům vysvětlit význam pochvaly pro dítě předškolního věku, a především osvětlit fakt, že nelze očekávat od dětí takto nízkého věku perfektní výslovnost a plynulou komunikaci v angličtině, protože jak již bylo zmíněno osvojení si cizího jazyka vyžaduje velké množství času (Hennová, 2010).

Osvojení si základů cizího jazyka je, jak již bylo zmíněno výše v textu velmi užitečné ať už z hlediska vývoje jazykových schopností jako je intonace nebo obecného citu pro jazyk. Odborná veřejnost však upozorňuje i na možné rizika výuky cizího jazyka v takto raném věku. Především se jedná o situace, kdy si dítě ještě dostatečně neosvojilo svůj rodný jazyk, v našem případě češtinu. Učení se druhého jazyka v tomto případě může vést ke zmatení, které v krajních případech vede k tzv. semilingvismu, tedy situaci, kdy dítě neovládá ani jeden z jazyků s dostatečnou plynulostí řečového projevu (Zormanová, 2015). Semilingvismus se může například projevat tím, že dítě používá slova nebo koncovky ze cizího jazyka ve své mateřštině. Druhým z možných obtíží může být přetížení dítěte novými vjemy. Pro řadu dětí je samotný nástup do mateřské školy velkou zátěží, s kterou se každé dítě vyrovnává jinak a jinak dlouho, přidání aktivity v podobě cizího jazyka tak může působit jako stresový faktor, proto je zcela zásadní role učitele, který musí přistupovat co nejvíce individuálně, protože výuka cizího jazyka nesmí mít v žádném případě pro dítě negativní, nebo stresovou konotaci (Labusová, 2013; Pokrivčáková 2012).

2 ROLE ANGLICKÉ VÝSLOVNOSTI V PROCESU OSVOJOVÁNÍ CIZÍHO JAZYKA

V posledních letech se v rámci českého vzdělávacího systému zaměřujeme více na správnou výslovnost. Tento přístup však nepřevládá vždy. Ještě výrazně po příchodu nového milénia se mohli studenti setkat spíše s přístupem založeným na memorování slovní zásoby a detailní výuce gramatických pravidel cizího jazyka. Obecnému zlepšení úrovně výslovnosti u žáků pomohlo několik faktorů. Prvním a pro potřeby této práce nejvýznamnějším byla evoluce výuky cizích jazyků, ke které dochází zhruba od roku 2004. Součástí dnešního vzdělávání je kladen větší důraz na projev žáka, tak aby se mohl kreativně vyjádřit a nebyl pouhým posluchačem výkladu. Tento obrat znamenal v anglickém jazyce prostor pro žáky více ústně komunikovat a tím pádem procvičovat výslovnost. Jako další faktory můžeme zmínit větší vliv audiovizuální tvorby, kterou děti konzumují v anglickém jazyce především na internetu. Tento způsob informálního vzdělávání je především pro děti výhodný z toho důvodu, že mohou být vystaveny po delší dobu výslovnosti anglického jazyka, což vede k usnadnění výslovnosti při vlastním mluvení. Posledním ze zde prezentovaných faktorů je faktor cestování, kdy především v posledních deseti až patnácti letech výrazně vzrostl počet zahraničních dovolených, a to i směrem do Velké Británie, což má za vedlejší účinek i větší množství dětí, které mohou přijít do styku s rodilým mluvčím a v reálné životní situaci vnímat anglický jazyk a jeho výslovnost.

2.1 Správná anglická výslovnost

Správná anglická výslovnost se odkazuje na způsob, jakým jsou anglická slova vyslovována tak, aby odpovídala standardnímu jazykovému vzoru, jak je používána v anglicky mluvících komunitách nebo v jazykových příručkách. Tento koncept zahrnuje správnou artikulaci hlásek, důraz na slabiky a intonaci, a je často určován lingvistickými normami a pravidly daného jazyka (Derwing & Munro, 2015).

Děti, které se v předškolním věku naučí správně vyslovovat anglické zvuky a slova, mohou mít výhodu v budoucím využívání jazyka. Vyplývá to již ze zmíněného výzkumu Najvar (2010), který zmiňuje, že jedinou oblastí, u níž byla prokázána existence kritického období, je výslovnost. „*Hypotéza kritického období zúžená na problematiku výslovnosti pak tvrdí, že dokonalé (autentické) výslovnosti nelze dosáhnout, pokud se s učením cizího jazyka začne po zhruba dvanáctém roku věku (Cook 2001). Jako důkazy nejčastěji slouží výzkumy subjektů, u nichž se zkoumala výslovnost jazyka, kterým hovoří společnost, do které*

imigrovali“ (Najvar, 2010, s. 33). Jako možné vysvětlení tohoto jevu Najvar naznačuje, že výslovnost je považována jako proces nižší úrovně, na rozdíl od složitějších jazykových funkcí, jako jsou například sémantické vazby, a je závislá na raném vývoji mozku.

Správná výslovnost v anglickém jazyce je klíčovým faktorem pro úspěšné porozumění a komunikaci ve světovém jazyce. Správnou výslovností je myšlena výslovnost bez přízvuku. Otázkou, zda je možné dosáhnout správné anglické výslovnosti se zabývá mnoho autorů. Existují dva protichůdné názory. Jedna skupina autorů se přiklání k tradičnímu názoru, že správná výslovnost je základní podmínkou rozvinuté komunikační kompetence a druhá toto tvrzení považuje za nerealistické, vzhledem k nejasnému definování, co přesně správná anglická výslovnost je. Odborníci tvrdí, že moderní výuka správné výslovnosti by se měla soustředit na srozumitelnost a plynulost namísto nativity a přízvučnosti (Derwing, 2010). Využití digitálních technologií se dle Kadam a Zareena (2017) jeví jako jeden z vhodných prostředků pro správnou výuku anglické výslovnosti, jak pro ty, kteří preferují dodržování správného přízvuku a nativitu tak pro ty, kteří se soustředí na plynulost a srozumitelnost jazyka.

Využití technologií k dosažení správné anglické výslovnosti

Technologický pokrok v moderní době poskytl nepřehledné množství zdrojů pro zlepšení výuky jazyků. Aplikace pro výslovnost, které jsou snadno přístupné a interaktivní, se staly skvělým nástrojem při procesu osvojování nových jazyků (Yang & Chen, 2017). Tyto aplikace, běžící na chytrých telefonech a tabletech, často využívají multimédia a nabízejí zábavné prostředí pro procvičování výslovnosti bez nátlaku (Wijayanto, 2017).

Další specifickou oblastí je Počítačem Podporovaná Výuka Výslovnosti (CAPT), která se zaměřuje na nácvik správné výslovnosti pomocí analytických nástrojů a poskytuje personalizované zkušenosti pro studenty (Pokrivčáková, 2015). CAPT systémy sledují důležité aspekty řečového chování a poskytují uživatelům zpětnou vazbu. Tato technologie může vést k významnému zlepšení výslovnosti a mluvení studentů (Enayati & Gilakjani, 2020). Technologie také umožňuje učitelům identifikovat konkrétní oblasti, ve kterých mají studenti potíže, a poskytnout jim cílenou pomoc. Zpětná vazba, kterou technologie poskytuje, může být klíčová pro prevenci nesprávných výslovnostních návyků, zejména u mladších studentů. Díky technologii se tedy výuka výslovnosti stává efektivnější a přístupnější, což přináší pozitivní dopad na rozvoj jazykových dovedností a sebedůvěry studentů (Yang & Chen, 2017; Pokrivčáková, 2015)

Levis (2007) zdůrazňuje, že kontext technologie odkazuje na flexibilitu obsahu. Například interaktivní hra nebo puzzle nebudou relevantní pro výuku jazyků. Vhodným kontextem by byla interaktivní hlasová odpověď, kde dítě může opakovat frázi a technologie může opravit výslovnost. V souvislosti s výukou jazyků je důležitá složitost technologie, která nesmí být příliš jednoduchá, aby dítě nenudila, a musí být jasný postup, aby dítě nebylo frustrované z neporozumění. Úroveň abstrakce se týká toho, jak snadno dítě dokáže technologii pochopit. To je důležité zejména pro rozvoj výslovnosti, protože dítě musí být schopno napodobovat nebo opakovat to, co slyší.

Aby bylo zajištěno, že technologie je pro děti předškolního věku vhodná, je zásadním faktorem, který je třeba zvážit, přiměřenost k věku. Moomaw a Davis (2010) navrhli 3 hlavní konstrukty technologie vhodné pro daný věk: složitost technologie, úroveň abstrakce a vhodnost kontextu technologie. Nesoulad v kterékoli z těchto oblastí může vést k nedostatečné nebo nadměrné stimulaci a ztrátě zájmu. K tomu dochází, když se děti nudí u příliš jednoduchého obsahu nebo jsou frustrované, když mu nerozumějí.

2.2 Hlavní znaky výslovnosti

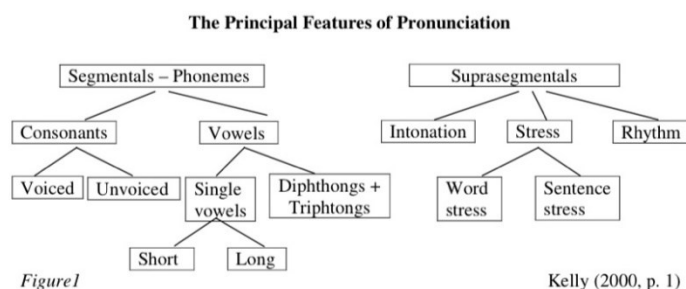
Býtešnicková (2007) definuje výslovnost je proces reprodukce zvuků řeči pomocí ústních orgánů, který umožňuje komunikaci mezi lidmi. Je to základní prvek jakéhokoli jazyka a klíčový pro porozumění a sdílení informací. Každý jazyk má svůj vlastní systém zvuků, nazývaný inventář fonémů, který se liší od jazyka k jazyka. Výslovnost zahrnuje produkci zvuků pomocí správného umístění jazyka, rtů, hlasivek a dalších ústních orgánů. Zvuky jsou vytvářeny prouděním vzduchu z plic skrze hrtan a ústní dutinu. Různé kombinace těchto orgánů vytvářejí rozmanité zvuky (Carr, 2019).

Základem pro srozumitelnost mluveného projevu je správná, přesná a zřetelná artikulace jednotlivých hlásek a jejich spojení. Důležité faktory, které ovlivňují artikulaci, zahrnují správnou výslovnost hlásek, kontrolu nad dýcháním a rytmem řeči, správné postavení jazyka a rtů při vyslovování různých hlásek, intonaci a důraz, tempo řeči a kontext komunikace (Ladefoged & Johnson, 2011).

Výzkumy ukázaly, že fonologické znalosti jsou pro porozumění a srozumitelnost klíčové, přestože v 60. a 70. letech 20. století panoval názor, že nejsou důležité a že je lze naučit později, až si žák osvojí gramatiku. Fonologické znalosti zahrnují segmentální rysy, jako je struktura fonémů a slabik, a suprasegmentální rysy, jako je důraz na úrovni slov a vět a intonační vzorce. Porozumění segmentálním rysům je nutné ze dvou důvodů. (Ladefoged &

Johnson, 2011). Žáci musí být schopni rozpoznat a produkovat rozdíly mezi dvěma jazykovými hláskami, aby dosáhli minimálních párů, a tím rozlišili význam slova. Rovněž musí být schopni zachovat cílový zvuk jazyka z hlediska přízvuku nebo úrovně srozumitelnosti. Je známo, že chyby žáků v suprasegmentálních rysech brání srozumitelnosti, přestože suprasegmentální rysy se vyskytují méně než segmentální a jejich změny nemusí mít vliv na význam věty.

Obrázek 1: Hlavní rysy anglické výslovnosti

Segmentální prvky

Segmentální fonologie se zaměřuje na jednotky hlásek zvané fonémy, ty, jak je popsáno výše jsou nejmenší jednotkou zvuku, které nemají vlastní význam, ale jejich záměna může měnit význam slova. Fonémy dělíme na souhlásky a samohlásky (Crystal, 2008)

Samohlásky jsou zvuky, při nichž není bráněno proudění zvuku z hrtanu ke rtům. Tento volný tok vzduchu umožňuje, aby se samohlásky vytvářely relativně volně a bez zásadního omezení jazyka nebo rtů. Kvalitu samohlásky určuje velikost artikulační komory, poloha jazyka a tvar rtů. Ty spolu úzce souvisejí, ale je vhodné se zabývat každou vlastností zvlášť. Rezonátor neboli ústní komora je schopna několika různých tvarů, které jsou určeny polohou jazyka. Angličtina rozlišuje 12 samohlásek, které jsou všechny znělé, a dělí se na jednoduché hlásky a dvojhásky. Mezi jednoduchými samohláskami rozlišujeme krátké a dlouhé varianty těchto samohlásek (krátké /ɪ/ ve slově *hit* a dlouhé /i:/ ve slově *beat*). Dvojhásky (*diphthongs*) jsou kombinací dvou samohlásek, které zahrnují klouzání z jedné samohlásky do druhé, kde první část je mnohem delší a silnější než druhá část. Existují také trojhásky (*triphthongs*), které se skládají ze tří samohlásek, přičemž jedna z těchto samohlásek funguje

jako základní samohláska, na kterou navazují další dvě samohlásky (Carr, 2019; Machač & Skarnitzl, 2009).

Mezi krátké samohlásky řadíme /æ, ε, ɪ, ɒ, ʌ, ʊ, ə/ a mezi dlouhé /i, u, a, ɔ, ɜ/. Dále existuje osm diftongů /aɪ, aʊ, eɪ, ɔɪ, ɪə, eə, ʊə, əʊ/ a pět triftongů /aɪə, aʊə, eɪə, ɔɪə, ɪəʊ/.

Druhou skupinu tvoří souhlásky. Anglický fonetický systém obsahuje celkem 24 souhláskových zvuků, z nichž každý má své vlastní charakteristiky artikulace, včetně místa artikulace (například tvrdé patro, zuby, ret) a způsobu artikulace (například frikativní, plozivní). Souhlásky dále dělíme na znělé a neznělé, na základě vibrace hlasivek při výslovnosti. Mezi souhláskové zvuky se řadí /p, b, t, d, k, g, f, v, θ, ð, s, z, ʃ, ʒ, h, tʃ, dʒ, m, n, ŋ, l, r, w, j/ (Carr, 2019)

Suprasegmentální prvky

Crystal (2008) zmiňuje, že výslovnost nezahrnuje pouze samotné samohlásky, diftongy a souhlásky, které tvoří slova ve mluveném projevu. Kromě toho se mluvený projev skládá i z rytmu, intonace a tónu hlasu. Proto je důležité zaměřovat se i na způsob, jakým je dané slovo vysloveno, aby příjemce správně pochopil význam slova. V anglickém jazyce se jedná především o důraz na určitou slabiku při intonaci. Příkladem je slovo *record*. S důrazem na první slabiku se může jednat o podstatné jméno označující záznam, zatímco s důrazem na druhou slabiku může být slovesem, které označuje akci zaznamenání. V angličtině platí, že když hlas stoupá, často to znamená, že se jedná o otázku nebo výzvu, aby mluvčí pokračoval ve své výpovědi. Naopak, když hlas klesá, obvykle to naznačuje souhlas nebo potvrzení. (Roach, 2003)

2.3 Role a kompetence učitele v ranné výuce anglické výslovnosti

Dá se konstatovat, že role učitele je při seznamování dětí s cizím jazykem klíčová. Často však dochází k situacím kdy, děti s cizím jazykem seznamuje učitel, který nemá vhodnou jazykovou nebo metodickou odbornost. Štefflová (2006) zastává názor, že často v praxi dochází k situacím, pokud učí cizí jazyk lektor, i když je rodilý mluvčí, nemusí mít dostatečné znalosti metodiky výuky. Naopak, když cizí jazyk vyučuje česká učitelka, která má skvělé znalosti metodiky pro práci s předškolními dětmi, často není dostatečně jazykově vybavená (Smolíková, 2015).

V České republice nejsou stanoveny kvalifikační požadavky na učitele v preprimárním vzdělávání, proto je nutné vycházet z výzkumů odborníků, kteří se danou tematikou zabývají. (Pokrivčáková, 2018). Laická veřejnost se stále domnívá, že při výuce cizího jazyka v mateřské škole není důležitá odborná kvalifikace a že, základní povědomí o jazyce postačí. Horníčková (2021) však uvádí, že učitel v mateřské škole je hlavním vzorem pro dítě, a to hlavně ve výuce cizích jazyků především ve výslovnosti, z toho důvodu by měla optimální jazyková úroveň učitele být na úrovni B2 (samostatný uživatel) až C1 (zkušený uživatel). Autorka se také shoduje s autory Hanušová a Najvar (2006), kteří zastávají názor, že klíčovým faktorem v rané výuce cizího jazyka je kvalitní jazykový vzor poskytovaný učitelem. Autoři zdůrazňují, že čím je dítě mladší, tím větší význam má kvalifikovanost učitele.

Výuka výslovnosti v anglickém jazyce je často opomíjena, přestože má klíčový význam při ovládnutí cizího jazyka. Kelly (2000) identifikuje několik důvodů, proč se výuka výslovnosti často zanedbává. Učitelé se mohou cítit nejistí v tom, jak ji správně vyučovat, a často upřednostňují slovní zásobu a gramatiku (primární úroveň). Pro tyto důvody se výuka výslovnosti zdá být méně důležitá ve srovnání s jinými aspekty výuky jazyka. Avšak jak uvádí Pokrivčáková, (2020) výslovnost pomáhá dětem lépe rozpoznávat a reprodukovat zvuky jazyka, usnadňuje jim následné učení se čtení a psaní tím, že propojuje zvuky s písmeny, minimalizuje riziko vzniku špatných výslovnostních návyků. Z tohoto tvrzení tedy vyplývá, že na oblast výslovnosti by se především měli zaměřit učitelé ranné výuky. Jednou z klíčových rolí učitele ve výuce výslovnosti je poskytování vhodné zpětné vazby. Opravování výslovnostních chyb by mělo být prováděno citlivě a s ohledem na kontext, avšak by nemělo být opomíjeno. Opravování chyb je při seznamování dětí s anglickou výslovností nezbytné. Učitelé by měli být schopni identifikovat chyby a nabídnout jasnou a přístupnou nápravu (Lane, 2010; Pokrivčáková, 2018).

Další důležitou rolí hraje kompetence učitele v oblasti fonetiky a fonologie. Znalost základních konceptů anglické fonologie umožňuje efektivní výuku výslovnosti. Součástí toho je porozumění vztahu mezi mateřským jazykem a osvojováním výslovnosti druhého jazyka (Gillernová & Mertin, 2010). Ve výuce výslovnosti je také klíčová schopnost učitele přizpůsobit své metody a techniky výuce individuálním potřebám a úrovním dětí. Flexibilita a kreativita ve výuce jsou zásadní pro dosažení požadovaných výsledků. Bitljanová (2008) zdůrazňuje, že učitelé by měli aktivně využívat neverbálních prostředků při komunikaci s dětmi, protože i když dítě nerozumí jednotlivým slovům, dokáže porozumět situaci, ve které

je řeč doprovázena gestikulací, mimikou, intonací nebo předvedením činnosti. Smolíková (2015) uvedla, že je důležité, aby učitelka poskytovala dětem kvalitní jazykový model. To proto, že malé děti se učí cizímu jazyku přirozeně, podobně jako svému mateřskému jazyku, a to skrze nepřímé opakování a následováním příkladů.

V neposlední řadě je nezbytné, aby učitelé vyučující anglickou výslovnost měli dobrou vlastní výslovnost a schopnost poskytovat dětem kvalitní jazykový model. Kvalitní výslovnostní modely, které učitelé poskytují, mají klíčový vliv na osvojování správné výslovnosti dětmi, pokud by byl špatný mohli by spíše dítěti ublížit než pomoci. (Smolíková, 2015; Pokrivčáková 2013).

3 VÝUKA ANGLICKÉ VÝSLOVNOSTI V MATEŘSKÉ ŠKOLE

Výslovnost, která je jedním z prvků jazyka zodpovědných za bezproblémovou komunikaci, se vyučuje na všech jazykových úrovních. Při seznamování dětí s anglickou výslovností je přístup k seznámení s výslovností hlásek, slabik, slov a vět jiný než při výuce dospívajícího studenta. To, co lze jednoznačně uvést a prezentovat v přehledných tabulkách, při výuce kognitivně plně vyvinutých studentů je potřeba při podporování výslovnosti u předškolních dětí představovat implicitně pomocí písni, básniček, rýmů (Cameron, 2007).

3.1 Zásady výuky anglické výslovnosti v MŠ

Přístup, který je obecně doporučován pro výuku cizího jazyka pro děti předškolního věku, se skládá ze tříslučkového postupu. Jeho součástí je vstup, výstup a zpětná vazba. V angličtině *input, output a feedback* (Pokrivčáková, 2015).

Pokrivčáková (2020) jako vstup, nebo vstupní informaci, označuje působení učitele na dítě pomocí cizího jazyka. Učitel seznámí dítě s daným slovíčkem či frází. Zde je důležité přizpůsobit úroveň vstupu znalostem dítěte, jinak nelze dosáhnout požadovaných výsledků. Poté učitel vyzve dítě k zopakování slovíčka. Mluvený projev dítěte tedy označujeme jako výstup. Posledním prvkem je zpětná vazba, kdy učitel žákovi musí dát najevo, zda si vedl dobře, nebo ne. V tomto postupu nemůže jedna složka bez druhé fungovat.

V praxi může docházet k situacím, kdy učitel nevěnuje dostatečnou pozornost zpětné vazbě, což má za následek nejistotu i dítěte, zda neudělalo chybu. Jak již bylo v této práci zmíněno, pro práci s dětmi předškolního věku je nutná pozitivní motivace a snaha o vytvoření příjemného a bezpečného prostředí, kde se dítě nebojí projevit. Tomu by měla odpovídat i zpětná vazba učitele v tomto tříslučkovém postupu. (Pokrivčáková, 2015)

S výslovností je úzce spjata slovní zásoba, kterou se dítě učí, tedy jednotlivá slovíčka a fráze, které následně vyslovuje. Představování jednotlivých komponentů slovní zásoby by mělo probíhat jednoduše a srozumitelně. Ideálním prvkem, který lze zapojit při vysvětlování jsou různé audiovizuální doplňky, jako jsou obrázky, fotografie, videa nebo reálné předměty v místnosti. Právě u využívání reálných předmětů jako je například židle dochází k propojení vizuálního podnětu, který dítě získá v mateřské škole i doma a slovíčko má šanci si jednodušeji zapamatovat (Hennová, 2015). Výuka cizího jazyka by měla probíhat prostřednictvím her a jiných aktivit neformálního vzdělávání. Důležité jsou i zrakové vjemy. Vhodné je tedy využívat obrázků nebo videí, při kterých děti učitel seznamuje s jednotlivými

slovíčky. Podstatnou částí výuky pak musí být neustále opakování již naučených slov a frází, tak aby si učitel ověřil, že děti danou věc nezapomněly (Hennová, 2015). Opakování je pak vhodnou příležitostí pro pochvalu, což zvyšuje sebevědomí a vytváří pozitivní vztah k jazyku. Pro učitele, stejně tak pro rodiče je důležité mít na paměti, že děti chápou fráze jako celek a nejsou schopné jim porozumět odděleně. Například větu *What is your name* chápou celek, po kterém přichází odpověď ve formě vlastního jména, nedochází tedy k oddělení na jednotlivá slova. Často se můžeme u frází setkávat i s tím, že je děti opakují zrychleně, jako by šlo o jedno slovo. (Enever & Lindgren, 2017)

Průcha (2011) zmiňuje fakt, že pro samotnou výslovnost je důležité, aby děti předškolního věku byly schopny pochopit, že cizí jazyk, v tomto případě angličtina, zní jinak než jejich rodný jazyk. Děti mají také schopnost daný jazyk na základě inputu kopírovat, a to s menšími zábranami nebo studem, než je obvyklé pro starší děti.

Výslovnost nelze oddělit od výše popsané slovní zásoby a cvičení a opakování výslovnosti jde ruku v ruce s učením se a opakováním slovní zásoby. Pro děti předškolního věku může do určité míry učitel trvat na co nejpřesnější výslovnosti, tak aby nedocházelo k zakódování špatné výslovnosti, což je problém, který se v pozdějším věku hůř odstraňuje. Zde je však opět nutná empatie a zkušenosti učitele, aby svým přílišným trváním na dokonalé výslovnosti nevytvořil negativní atmosféru a u některých jedinců i antipatii k vyučovanému jazyku (Nálepová, 2013; Kissová, 2020).

3.2 Přístupy a metody výuky na podporu anglické výslovnosti

Výuka fonetiky je založena na třech prvcích, kterými jsou poslech, mluvení a základy písmen a hlásek. Poslech a fonematické uvědomování jsou pro učení dítěte zásadní (Kissová, 2020).

Kelly (2002) uvedl, že ve výuce výslovnosti existují dva obecné přístupy: intuitivně-imitativní přístup a analyticko-lingvistický.

Intuitivně-imitativní přístup je založen na schopnostech žáka vnímat zvukovou strukturu cizího jazyka, kterému je vystaven, a snažit se napodobit zvuky, intonaci a rytmus konkrétního jazyka. Tyto aspekty jsou klíčové, proto je třeba je procvičovat a porozumět jim v rámci celého kontextu mluveného projevu, nikoliv pouze na úrovni jednotlivých slov či fonémů. Rytmus, intonace a nadsegmentální prvky, jako je například důraz, jsou důležité pro porozumění a správné použití jazyka v reálných situacích komunikace.

Tento přístup zdůrazňuje učení se jazyka přirozeným způsobem, podobně jako se děti učí svému prvnímu jazyku, tedy prostřednictvím poslechu a následné imitace. Dítě je podněcováno k poslechu mluveného projevu a poté se snaží napodobit, co slyší, s cílem co nejvíce se přiblížit mluvčímu cílového jazyka. Tento intuitivní imitativní přístup je často spojován s výukou jazyka prostřednictvím konverzace, poslechu nahrávek a opakovaného opakování frází a vět, aby se posílilo porozumění a schopnost reprodukovat správnou výslovnost a rytmus cizího jazyka (Roohani, 2013).

Do intuitivně-imitativního přístupu řadí tyto metody, které jsou vhodné pro ranou výuku výslovnosti (Reid, 2016; Pokrivčáková, 2012): **písničky, říkadla a rýmy, minimální páry, fonemické modelování, jazykolamy a sluchová cvičení.**

Analyticko-lingvistický přístup spočívá ve využívání výukových metod a materiálů, které se zaměřují na detailní analýzu jazykových prvků a pravidel. Tento přístup zdůrazňuje systematické studium zvukové struktury jazyka a porozumění jeho gramatice a slovní zásobě. Výukové pomůcky, jako je fonetická abeceda, tabulky kontrastivních zvuků nebo drilová cvičení, jsou často používány k tomu, aby žákům poskytly pevný základ pro pochopení a osvojení jazykových prvků. Fonetická abeceda slouží k systematizaci zvukových symbolů a pravidel v jazyce a umožňuje žákům porozumět vztahu mezi zvuky a písmeny. Tabulky kontrastivních zvuků srovnávají zvukové rozdíly mezi mateřským jazykem a cizím jazykem, což pomáhá žákům identifikovat a překonat potenciální obtíže ve výslovnosti. Drilová cvičení, jako je opakované opakování zvuků nebo vzorových vět, umožňují dětem procvičovat a zlepšovat svou výslovnost a schopnost aplikovat gramatická pravidla (Kissová, 2020; Celce Murcia & Brinton, 1996). Metody, které spadají pod tento přístup a jsou vhodné pro ranou výuku výslovnosti jsou (Reid, 2016; Pokrivčáková, 2012): **dril, poslech a opakování.**

Z výzkumu Aydin (2017) vyplývá, že intuitivně-imitativní přístup je účinnější převážně pro děti předškolního věku a mladší žáky a také je užitečnější při výuce diftongů, u nichž explicitní výuka nefunguje. Při výuce výslovnosti čistých samohlásek se však zdá být efektivnější analyticko-lingvistický přístup, neboť tento přístup využívá analytičtějšího pohledu při prezentaci různých jazykových rysů. Učitelé se tedy snaží vyučovat výslovnost pomocí fonetické abecedy, popisných tabulek a může být užitečnější pro starší žáky.

3.3 Výzvy v anglické výslovnosti pro děti předškolního věku

Pro děti, které se učí anglický jazyk jako L2, je často obtížné přesně reprodukovat anglické fonémy. Existuje několik důvodů: rozdíly mezi mateřským a cílovým jazykem, rozdíly mezi fonologickým systémem dítěte a dospělého a artikulačně-fonetická vyhraněnost. Také rozdíly mezi mateřským a cílovým jazykem způsobují překážku výslovnosti v anglickém jazyce (Kissová, 2020).

Děti často čelí problémům s anglickou výslovností, které zahrnují osvojení správné výslovnosti anglických hlásek. Ačkoli je v anglické abecedě 26 písmen, v angličtině je 44 zvuků. Je to proto, že některá písmena se kombinují a vytvářejí nové zvuky nebo někdy jedno písmeno může vytvářet několik zvuků. Příkladem může být písmeno /a/, které může znít různě v těchto slovech: *apron*, *make* a *what*. Tento aspekt může být pro děti předškolního věku matoucí. Děti se také musí naučit rozlišovat mezi různými zvuky, které nejsou přítomny v jejich mateřském jazyce, například /θ/ a /ð/ ve slovech *the* a *think*, které neexistují v češtině. Nesprávná výslovnost může bránit porozumění. Další souhláskou, která není pro češtinu typická, je /w/, která bývá často zaměněna s /v/. I když jejich počet není tak vysoký, existují dvojice slov, kde by taková záměna způsobila úplnou změnu významu, například *vet* instead of *wet* (Ladefoged & Johnson, 2011).

Další výzvou je porozumění správnému rytmu a intonaci anglické řeči, které se odlišují od mateřského jazyka. Pro děti může být obtížné zvládnout melodii a rytmus anglického jazyka. Kromě toho se musí naučit správně vyslovovat slova, která mohou být složitá. Proto je klíčové, aby děti měly dostatek příležitostí k opakování a procvičování anglické výslovnosti, aby se s těmito výzvami dokázaly vyrovnat (Zelinková et al., 2020).

V neposlední řadě je nutné zmínit, že jedním z aspektů, který může představovat výzvu ve vztahu k anglické výslovnosti, jsou logopedické vady dětí. Zelinková (2015) uvádí, že obtížnosti mohou nastat, pokud se u dítěte vyskytuje nižší úroveň sluchového vnímání, oslabení krátkodobé paměti nebo obtížnosti s artikulací. U těchto dětí je zvláště důležité aplikovat opakování, postup od jednoduchého k složitějšímu, používání písní a zvukových nahrávek a vizuální pomůcky, jako jsou grafická zobrazení tvaru úst a intonace vět.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 SADA AKTIVIT ZAMĚŘENÁ NA PODPORU VÝSLOVNOSTI V ANGLIČTINĚ

V předchozích kapitolách jsem popsala, jakou roli má jazykový vývoj u dětí předškolního věku na jejich výslovnost a jaká jsou specifika anglické výslovnosti pro děti předškolního věku. Zmínila jsem důležitost podpory výslovnosti v angličtině již při prvotním seznamování dětí s jazykem a zaměřila jsem se na konkrétní přístupy a metody, které se při výuce výslovnosti využívají.

Praktická část této práce má aplikační charakter. Soustředí se na vytvoření sady aktivit, jejíž účel je seznámit děti předškolního věku s aktivitami na podporu výslovnosti v anglickém jazyce. **Cílem praktické části** je vytvořit sadu aktivit zaměřenou na anglickou výslovnost, realizovat sadu ve vybrané mateřské škole, evaluovat sadu aktivit a na základě získaných informací zpracovat doporučení pro praxi v mateřských školách.

Před samotným ověřením sady aktivit proběhla konzultace s paní učitelkou, která vede kroužek anglického jazyka pro předškolní děti a seznámila mě se specifiky dětí a s průběhem lekce. Kroužek anglického jazyka byl v dané mateřské škole zaveden nově v říjnu minulého roku, děti tedy v průběhu realizace měly základní povědomí o anglickém jazyce a disponovaly minimální znalostí anglických frází a slov, avšak nejednalo se nijak o jazykově pokročilou skupinu. Z toho důvodu si nemyslím, že by sada aktivit byla irelevantní a nedala se aplikovat i u dětí, které nenavštěvují kroužek angličtiny. Pro účely ověření sady aktivit byli také rodiče dětí požádáni o souhlas se zapojením do lekce angličtiny i mimo kroužek angličtiny, a to po dobu jednoho měsíce v pátek v odpočinkovém čase dětí. Souhlas o pořízení fotografií s dětmi mi nebyl udělen, z toho důvodu nebyly fotografie s dětmi pořízeny.

4.1 Typ aplikace

Jako typ aplikace práce byla zvolena sada osmi aktivit, které se skládají z několika dílčích činností a jsou rozděleny do osmi výstupů. Každý výstup časově odpovídá jednomu kroužku angličtiny. Výstupy jsou rozděleny do 4 témat podle konkrétních probíraných hlásek, což umožňuje libovolné využívání a kombinování témat a činností mezi sebou navzájem a dochází tak k lepšímu procvičení slovní zásoby.

4.2 Zdůvodnění potřeby sady aktivit

Zapojení výuky anglického jazyka do nabídky mateřských škol je tématem, kterému se věnuje mnoho odborníků již řadu let. Jak bylo uvedeno v teoretické části práce, názory na vhodný čas pro začátek jazykové výuky jsou rozmanité. Nicméně většina se shoduje na tvrzení, že „malé děti jsou schopny se učit cizí jazyk snadněji a rychleji než později“ (Průcha, 2011, str. 175). Povinná výuka anglického jazyka v České republice začíná až ve třetím ročníku primárního vzdělávání, a proto je rozhodnutí o zahrnutí výuky angličtiny do mateřské školy v kompetenci vedení školy. Nejběžnější formou anglické výuky v mateřských školách jsou jazykové kroužky, avšak ty jsou obvykle dobrovolné a rodiče často rozhodují o účasti dítěte. Druhou, méně obvyklou formou jsou jazykové chvílky, které jsou součástí běžného třídního programu. Z toho důvodu jsem se rozhodla vytvořit sadu aktivit, která se zaměřuje na fonemické a fonologické uvědomování, výslovnost anglických slov a hlásek tak, aby bylo možné pracovat jak v jazykových kroužcích s dětmi s rozvinutější slovní zásobou, tak v jazykových chvílkách, kde se může využít jednotlivých aktivit i pro děti s minimální slovní zásobou. Během realizace jednotlivých aktivit z této sady budou děti rozvíjet klíčové kompetence podle RVP PV. Děti se seznámí s cizím jazykem a lépe si uvědomí, že lidé komunikují v různých jazycích. Vytvořená sada aktivit také vytváří u dětí pozitivní vztah k anglickému jazyku pomocí různých činností a metod, které podporují správnou výslovnost. Aktivity zaměřené na výslovnost zároveň posilují sluchové vnímání dětí a předcházejí možným problémům s mluvením a výslovností v budoucnosti. Tímto způsobem tato sada aktivit nejen pomáhá dětem naučit se správně reprodukovat zvuky a slova, ale také podporuje jejich celkový jazykový rozvoj. Tato sada aktivit tedy slouží jako efektivní nástroj pro podporu výslovnosti angličtiny u předškolních dětí.

4.3 Cíle sady aktivit

Hlavními cíli sady aktivit je seznámit děti s anglickým jazykem prostřednictvím správné anglické výslovnosti a podpořit u dětí komunikační dovednosti.

Dílejší cíle sady aktivit:

- Rozvíjet fonemické uvědomování u dětí
- Podpořit správnou výslovnost anglických hlásek
- Rozvíjet u dětí sluchovou a vizuální perцепci

4.4 Charakteristika mateřské školy

Sada aktivit byla realizována v mateřské škole, která se nachází v okrese Přerov. V mateřské škole jsou čtyři homogenní třídy, dvě pro mladší děti a dvě třídy s dětmi v posledním roce povinného předškolního vzdělávání. Děti mají možnost se přihlásit do kroužku anglického jazyka, který se koná každé úterý odpoledne. Mateřská škola se nachází v klidné ulici s dobrou dostupností do centra města. Samotná mateřská škola je obklopena velkou zahradou s hracím hřištěm. Maximální kapacita školy je stanovena na 100 dětí. Pro realizaci sady aktivit jsme měli k dispozici třídu, ve které mají děti pravidelně kroužek angličtiny. Nejedná se o speciální jazykovou třídu, ale o běžnou třídu mladších dětí, které odpoledne tráví čas společně ve druhé třídě. Využívali jsme jak hrací část třídy s kobercem, tak část se stoly. Třídu jsem nijak neupravovala, pouze jsem před hodinou rozmístila pomůcky potřebné pro lekci. Využívala jsem také flipchart tabuli, na kterou jsem připevňovala pomůcky k dané lekci (viz příloha PIII).

4.5 Charakteristika dětí

Sadu aktivit jsem ověřovala ve třídě šesti dětí ve věku 5-7 let, kteří navštěvují kroužek angličtiny. V této skupině převažují šestileté děti, konkrétně dvě dívky a jeden chlapec. Dále tvoří skupinu pětileté dívky a jeden sedmiletý chlapec s odloženou školní docházkou. Součástí skupiny je také dívka s odlišným mateřským jazykem, její znalost anglického jazyka je však na stejné úrovni jako u ostatních dětí, angličtina není pro ni mateřským jazykem. Ve skupině dětí se nenacházelo žádné dítě s vážnou logopedickou vadou, což byla má podmínka, proto aby děti mohly být zařazeny do ověřování sady aktivit. Během doby realizace se pravidelně účastnilo každé lekce 6 dětí, kromě 2 lekcí, kterých se neúčastnila jedna dívka z důvodu nemoci. Účast dětí v kroužku angličtiny je dobrovolná, proto bylo patrné jejich nadšení a pozitivní vztah k anglickému jazyku. U jednoho chlapce jsem v prvních lekcích zaznamenala lehkou nevoli k aktivitám a k angličtině, ale od třetí lekce se jeho reakce změnila a začal být velmi aktivní a pozitivní. Přestože aktivity byly pro děti zcela nové a na začátku první lekce jsem pozorovala lehké zmatení dětí vzhledem k novým aktivitám, skupina se velice rychle adaptovala a po celou dobu průběhu realizace sady aktivit panovala ve třídě klidná a přátelská atmosféra. Také motivovat tuto skupinu nebylo obtížné a v průběhu jednotlivých výstupů jsem nezaznamenala, že by některá z aktivit přišla dětem nudná.

4.6 Časové parametry

Sada aktivit byla realizována a ověřována v časovém úseku od 20. února 2024 do 12. března 2024 každé úterý od 14:30 během kroužku angličtiny a každý pátek v odpočinkovém čase dětí od 12:30. Daná lekce byla vždy opakována s drobnou obměnou aktivit vždy ve stejný týden v pátek v dopolední individuální činnosti. Časová dotace každé lekce kroužku byla 45 minut, na realizaci jedné aktivity bylo vyhrazeno v průměru 10-20 minut, časové vytýčení se odvíjelo od náročnosti aktivit a spolupráce dětí. Během 45 minut jsem však s dětmi zrealizovala pokaždé čtyři aktivity zaměřené na fonologické uvědomování a výslovnost hlásek.

4.7 Obsahové zaměření sady aktivit

Vytvořená sada se skládá z osmi aktivit, které jsou rozděleny do dvou kategorií podle zaměření. První kategorií jsou zvuky (*Individual Sounds*) ve kterých jsou aktivity zaměřené na napodobování zvuků jednotlivých samohlásek: *Color Phonics*, *Chinese Whispers*, *Hear the Sounds and Move*, *Sound Discrimination*. Druhou kategorií jsou rytmické aktivity (*Rhythm*) s aktivitami: *When I Was Walking*, *Rhyming Riddles*, *Sound Chants*, *Rhythm Pictures Sentences*. Aktivity byly realizovány v osmi výstupech, přičemž každý výstup obsahoval čtyři aktivity, které se skládají z jednotlivých činností. Dvě aktivity jsou zaměřené na jednotlivé zvuky hlásek a dvě zaměřené na rytmizaci. Každá aktivita byla zrealizována čtyřikrát, pokaždé však se zaměřením na jinou hlásku. Výběr hlásek se odvíjel od doporučení Dolákové (2019), která ve svém souboru aktivit na podporu výslovnosti doporučuje dětem jednotlivé hlásky představovat pomocí barevného rozlišení. Z toho důvodu jsem vybrala pro sadu aktivit pět samohlásek a tři dvojhásky, které korespondují se základními barvami a které děti dobře znají.

Sada aktivit není navržena pod jednotným tématem, a proto se mohou aktivity libovolně využívat kdykoliv během roku a dají se přizpůsobit jakémukoliv tématu stejně tak jako využívaná slovní zásoba, která se zaměřuje na slova, se kterými se běžně v prostředí mateřské školy setkáme (barvy, zvířata, příroda, každodenní činnosti). Součástí každého výstupu je také artikulační a motorické cvičení hlásek, které by mělo předcházet před jakoukoliv činností zaměřenou na výslovnost a fonemické uvědomování, jak zmiňují autoři Ehri & Roberts (2006).

Sada aktivit využívá prvků, z již vytvořených programů a souborů aktivit cílených na anglickou výslovnost. Výukový programy fonetiky Letterland a Twinkl Phonics jsou

schváleny Ministerstvem školství Velké Británie a v sadě aktivity jsou využívány především k představení anglické výslovnosti roditelům mluvčím. V následujících tabulkách přehledně shrnuji obsahové zaměření sady aktivit.

Tabulka 1: Obsah sady aktivit

Výstup	Hlásky	Barva	Slovní zásoba
První a druhý	/l/ a /u:/	Pinka and Blue	pig, fish, ship, chin, swing, sit, king, kick, witch room, goose, moon, school, broom, tooth, shoe, scooter
Třetí a čtvrtý	/i:/ a /ɒ/	Green and Orange	tree, sweet, sheep, cheese, feet, leaf, teeth, queen, jeans, cheek, socks, frog, box, fox, dog, clock, hop, shop, sock, lolly.
Pátý a šestý	/e/ a /aɪ/	Red and White	mice, eye, kite, bike, sky, spider, pen, desk, dress, neck,
Sedmý a osmý	/æ/ a /əʊ/	Black and Yellow	cat, map, bat, ant, hat, hand, coat, boat, rose, snow, goat, nose, soap

Tabulka 2: Obsah sady aktivit

	Aktivita	Rozvíjená kompetence	Metoda výslovnosti
Individual Sounds	Color Phonic	Vyslovovat zvuky hlásek,	Dril, spojování hláse, popis obrázku
	Chinese Whisper	Ovládat intonaci hlasu	Poslech a opakování, dril,
	Hear the sounds and move	Rozlišovat slova lišící se v jednom fonému	Pohybová hra, minimální páry
	Sound Discrimination	Reagovat na pokyny	rozhovor
	Find the vowel	Analyzovat hlásky ve slovech	Fonematické modelování
Rhythm	When I was walking	Ovládat rytmus, melodii a tempo	Poslech a opakování, písnička
	Rhyming Riddles	Vnímat rýmující se slova	Rýmy, poslech opakování
	Sound Chants	Ovládat rytmus a vnímat rýmující se slova	Drill, rýmy

5 PRŮBĚH SADY AKTIVIT

V této části práce je zpracován detailní průběh jednotlivých aktivit sady. Ke každému výstupu je vytvořena didaktická tabulka, která obsahuje cíle jak z pohledu učitele, tak dítěte, příslušné kompetence a pedagogické strategie. Následuje samotný průběh aktivit, po kterém následuje reflexe daných výstupů.

5.1 Výstup

Tabulka 3: Didaktický obsah výstupu

Téma: Hlásky /ɪ/ a /u:/ Pinka and Blue	
Cíle z pohledu učitele	<ul style="list-style-type: none"> • Podpořit výslovnost hlásky /ɪ/ a /u:/ • Rozvíjet fonemické uvědomování u dětí • Představit dětem fonetický symbol hlásky /ɪ/ a /u:/ • Podpořit u dětí komunikační dovednosti
Cíle z pohledu dítěte	<ul style="list-style-type: none"> • Vyslovit správně hlásku /ɪ/ a /u:/ • Rozlišit hlásku /ɪ/ a /u:/ ve vybraných slovech • Přiřadit obrázek slova k symbolu hlásky /ɪ/ a /u:/ • Odpovědět na položenou otázku
Kompetence	<p>Dítě dokáže vyslovit hlásky /ɪ/ a /u:/ správně</p> <p>Dítě rozlišit hlásky /ɪ/ a /u:/ ve vybraných slovech</p> <p>Dítě dokážou přiřadit obrázek daného slova k symbolům hlásky /ɪ/ a /u:/</p> <p>Dítě dokáže reagovat na otázku</p>
Pedagogické strategie	
Organizační forma	Řízená činnost
Metody	Popis, rozhovor
Metody na podporu výslovnosti	Dril, spojování hláse, poslech a opakování, rýmy, spojování hlásek

Prostředky a pomůcky	Tablet, nahrávky, flashcards – symbolů hlásek, slovní zásoby, fonetická tabulka, slova písničky a říkanky, grafické emotikony pro hodnocení, obrázek s housenkou
-----------------------------	--

Průběh výstupu:

Úvod do lekce (1-5 min.)

Výstup byl zahájen v 14:30, kdy paní učitelka přivedla do třídy děti, které se v tento den účastnily kroužku angličtiny. Děti jsem svolal do kroužku písničkou *Circle time* (viz příloha P I), na kterou jsou děti zvyklé a zahajují s ní každou lekci angličtiny. Poté jsem vytáhla plyšové zvířátko Sue (kočka), prostřednictvím kterého jsme se s dětmi navzájem představili. Také jsem se dětí zeptala, jak se dnes cítí, a zazpívali jsme si krátkou písničku *I am ...* (viz příloha P I) podle dané emoce, kterou děti řekly. Poté jsem děti seznámila s náplní lekce a vysvětlila jsem jim, že si vyzkoušíme pro ně nové aktivity a hry zaměřené na to, jak vyslovujeme jednotlivá slova a hlásky.

Phonetic Action Cues (6-8 min.)

Samotným aktivitám předcházela artikulační cvičení hlásek, kterými pro dnešní lekci byly hlásky /i/ a /u:/. Nejprve jsem pustil nahrávku výslovnosti a poté jsem pomocí krátkých pokynů, které jsou napsány na kartě, dětem vysvětlila, co budeme dělat s ústy při vyslovování. Několikrát jsme zopakovali výslovnost hlásky /i/ a ten samý postup jsme opakovali u druhé hlásky /u:/. Následně jsme pracovali s programem Letterland. Na tabletu jsem dětem pustila ukázkou motorického gesta pro hlásku i a u (viz příloha P III). Několikrát jsme společně s ukázkou procvičili gesto a také výslovnost hlásek.

Color Phonic (8-18 min.)

Následovala práce s barevnou fonetickou tabulkou hlásek (viz příloha P III). Představila jsem ji dětem a vysvětlila jim, že se budeme postupně seznamovat s jednotlivými hláskami. Pro první lekci jsem vybrala hlásky /I/ a /u:/, které děti již viděly na artikulačních flashcards. Tentokrát jsem měla hlásky na barevném pozadí, přičemž daná hlásky byla obsažena ve slově barvy na pozadí /I/ pink, /u:/ blue. S dětmi jsme několikrát zopakovaly barvu a hlásku a také jsem děti upozornila, aby si všimly, jakým symbolem značíme hlásku. Následovala práce s flashcards, při které jsme si představily jednotlivé obrázky slov, které byly podlepené barvou dané hlásky, kterou slovo obsahovalo. Pro hlásku /I/ jsme pracovali se slovy *pig, fish, ship* a pro hlásku /u:/ *room, goose, moon*. Nahlas jsme opakovali *pig, pink /I/; moon, blue,*

/u:/ a prošli jsme každé slovo. Na závěr této aktivity jsem rozprostřela obrázky a flashcards s hláskami doprostřed kruhu a vybrala jsem každému dítěti dva obrázky. Jeho úkolem bylo vyslovit název obrázku a přiřadit ho k danému symbolu hlásky. Měla jsem vytištěno několik obrázků od každého slova, aby mělo každé dítě možnost přiřazování. Po ukončení aktivity jsem svolala děti do kruhu.

When I Was Walking (19-25 min.)

Následovala práce s písní *When I was walking down the road* (viz příloha P I). Nejprve jsem dětem pustila ukázkou nazpívanou rodilým mluvčím z tabletu, poté jsem slova písně dětem zopakovala. Představila jsem dětem jednotlivé obrázky zvířat, které se v písni objevují, stejně tak jako předměty. Poté měli připravený arch, do kterého jsme přiřadili zvířata a předměty tak, jak šla v písni za sebou. Poté jsme písničku několikrát zopakovali společně bez nahrávky a také s nahrávkou. Pokaždé jsem ukazovala obrázek slova, které se zrovna v písni zpívalo.

ukázka textu písně

When I was walking down the road, I met a chick on a thick pink brick.

Chinese whisper (26-30 min.)

Po dozpívání jsem vyzvala děti, aby se postavily do dvou řad po třech. V další aktivitě jsme opět pracovali s fonetickými znaky /ɪ/ a /u:/ pomocí hry na tichou poštu, kterou děti dobře znaly. Na lavičku jsem položila obrázky znaků za dětmi. Prvnímu dítěti v řadě jsem ukázala obrázek, který jsme si již představili v aktivitě Color Phonics, a jeho úkolem bylo pošeptat název obrázku dítěti za sebou. Poslední dítě v řadě pak nahlas vyslovilo dané slovo a přiřadilo obrázek k danému symbolu hlásky. Děti se navzájem střídaly, takže každé mělo možnost přiřadit obrázek k hlásce, šeptat slovo a také ho vyslovit nahlas.

Rhyming riddles (31- 35 min.)

Poslední aktivitou této lekce byly rýmované hádanky na téma zvířata (viz příloha P II). Dětem byly opět k dispozici flashcards s obrázky zvířat. Po přečtení hádanky děti přiřadily zvíře, které se rýmovalo s daným slovem na konci věty.

Příklad rýmované hádanky

What swims in the pond and rhymes with DISH? FISH.

Závěr lekce (35-40 min.)

Na závěr jsem děti požádala, aby se usadily ke stolům a každému jsem dala obrázek housenky, která měla 8 kruhů představujících články těla. Každý kruh představoval jednu hlásku. Vysvětlila jsem dětem, že po každé hodině si vybarvíme a nalepíme obrázky s danou hláskou, abychom viděli, s kolika jsme se již seznámili. Housenky byly vystavené ve třídě, kde probíhá anglický kroužek po celou dobu realizace aktivit. Během této činnosti jsem individuálně obcházela děti a pomocí emotikonů (viz příloha P III) jsme hodnotili lekci.

Reflexe:

Pro reflexi mého prvního výstupu jsem si stanovila kritéria zaměřená především na pedagogické strategie a náročnost zvolených aktivit. Mou první obavou byla myšlenka, že práce s dvěma odlišnými symboly a hláskami bude náročná vzhledem k věku dětí. Hned v úvodu lekce se mi však tato obava vyvrátila díky barevnému odlišení hlásek. Děti poměrně rychle pochopily význam aktivit a s nadšením pracovaly s jednotlivými symboly, především díky barevnému rozlišení a *flash cards*. Výběr pomůcek a také zvolená organizační forma se mi jeví jako dobře zvolené. Také střídání aktivit zaměřených na jednotlivé fonémy s aktivitami na rytmizaci se ukázalo jako vhodné, děti tak neztrácely motivaci a dokázala jsem si udržet jejich pozornost. Jako nejobtížnější se ukázala aktivita *Rhyming Riddles*, nejprve jsem nechtěla používat obrázkový materiál, ale aktivita by byla bez něj náročná. Myslím si však, že při následném opakování děti budou hru zvládat již bez obrázků. Celý výstup se zaměřoval na rozvoj fonemického uvědomování, ale také na rozvoj komunikativních dovedností dětí. Dle mého názoru došlo k naplnění cílů, které byly ověřeny v daných aktivitách a dle reakcí dětí na jednotlivé pokyny můžeme říct, že k jejich naplnění opravdu došlo. Pro příští lekci angličtiny bych se chtěla zaměřit na menší využívání českého jazyka při pokynech. Jsem si však vědoma, že děti nemají velkou znalost anglické slovní zásoby a vysvětlování nových aktivit v anglickém jazyce by pro ně mohlo být matoucí.

5.2 Výstup č.2

Tabulka 4: Didaktický obsah výstupu

Téma: Hlásky /I/ a /u:/ Pinka and Blue	
Cíle z pohledu učitele	<ul style="list-style-type: none"> • Podpořit výslovnost hlásky /i/ a /u:/' • Rozvíjet fonemické uvědomování u dětí • Představit dětem fonetický symbol hlásky /i/ a /u:/' • Rozvíjet u dětí anglickou slovní zásobu
Cíle z pohledu dítěte	<ul style="list-style-type: none"> • Vyslovit správně hlásku /i/ a /u:/' • Rozlišit hlásku /i/ a /u:/' ve vybraných slovech • Přiřadit obrázek slova k symbolu hlásky /i/ a /u:/' • Zapamatovat si slova k hláskám /i/ a /u:/'
Kompetence	<p>Dítě dokáže vyslovit hlásky /i/ a /u:/' správně</p> <p>Dítě rozlišit hlásky /i/ a /u:/' ve vybraných slovech</p> <p>Dítě dokážou přiřadit obrázek daného slova k symbolům hlásky /i/ a /u:/'</p> <p>Dítě si dokáže vybavit anglická slova</p>
Pedagogické strategie	
Organizační forma	Řízená činnost
Metody	Popis, rozhovor, pohybová hra
Metody na podporu výslovnosti	Minimální páry, rozhovor, drill, rýmy, poslech a opakování, fonemické modelování
Prostředky a pomůcky	Tablet, nahrávky, flashcards – symbolů hlásek, slovní zásoby, fonetická tabulka, slova hádanky a říkadla, grafické, modelovací schéma, schéma na určování počtu slabik, emotikony pro hodnocení, obrázek s housenkou

Průběh výstupu:**Úvod do lekce (1-5 min.)**

Děti byly informovány paní učitelkou, že dnešní den budou mít během odpočinkového času mimořádně angličtinu. Po mém příchodu byly děti připravené na odchod do třídy, kde se vyučuje anglický jazyk. Na začátku jsme pomocí písničky *Circle Time* svolala děti na koberce. Následovalo krátké představení a rozhovor s dětmi o tom, jak se dnes mají a zda se těší na lekci a jestli si pamatují, co jsme společně dělali v úterý. Při rozhovoru jsem používala plyšovou kočku Sue, která dětem vysvětlila, že se dnes také budeme soustředit na hlásky /ɪ/ a /u:/.

Phonetic Action Cues (6-8 min.)

Následovalo krátké artikulační cvičení, při kterém jsem pustila nahrávku jednotlivých hlásek. Poté jsme následovali pokyny na kartě a dodržovali jednotlivé kroky pro vyslovení hlásky. Obě hlásky jsme několikrát vyslovily s jasnou artikulací. Měla jsem také připravená malá zrcátka, aby děti mohly sledovat pohyb úst. Po procvičení výslovnosti jsme zopakovali motorické gesto pomocí nahrávky na tabletu.

Hear the sounds and move! (9- 14 min.)

Před začátkem této aktivity jsme si s dětmi zopakovali probírané hlásky a ukázaly jsme si jejich fonetické symboly. V kruhu byly také rozprostřeny obrázky slov, které dané hlásky obsahují a které jsme si nahlas vyslovily. Pro hlásku /ɪ/ jsme pracovali se slovy *pig, fish, ship, chin, swing, sit, king, kick, witch* a pro hlásku /u:/ *room, goose, moon, school, spoon, broom, tooth, shoe, scooter*. Následně jsem děti vyzvala k zahrání krátké hry. Nahlas jsem říkala slet slov, pokaždé když děti slyšely slovo s danou hláskou, tak vyskočily a opět si sedly.

Řada slov

/ɪ/ *ship, hand, chin, desk, swing, sit, word, sun, king, kick*
/u:/ *room, goose, doll, horse, moon, star, school, spoon, car*

Sound chants (15-20 min.)

Po pohybové hře následovala aktivita zaměřená na říkanky. Pro každou hlásku jsem měla připravenou jednu říkanku a nahrávku. Slova, která se v říkankách objevovala, jsme měli

v obrázkové podobě rozprostřená na koberci a pro lepší vizualizaci slov jsme s nimi pracovali. Nejprve jsem pustila nahrávku říkanky a poté jsme si s dětmi říkanku zopakovali bez nahrávky, a nakonec společně s nahrávkou. Následně jsme využili podložek se schématem na určování počtu slabik (viz příloha P II) a jednotlivá slova jsme rozdělili podle počtu slabik.

Říkadla

*A chick sits in the thin pink bin. The chick kicks a pin. With a thick twig on its chin.
A butcher takes a spoon. A kangaroo makes good fruit juice. A goose wears shoes to school.*

Sound Discrimination (21-31 min.)

Děti jsem vyzvala, aby se posadily ke stolkům vždy naproti sobě a vytvořili tak tři dvojice. Na každém stole byly připravené archy pro tuto aktivitu (viz příloha III) a také dvě sady obrázků. Mezi děti jsem vložila karton tak, aby na své archy navzájem neviděli. Poté jsem dětem vysvětlila průběh hry. Mnou zvolené dítě si rozmístilo libovolně obrázky do připravených políček, dalo vědět kamarádovi naproti sobě větou „I am ready to play“, že se ho může začít ptát, v jakém políčku leží, jaký obrázek. Děti používaly barevné označení políčka k určení polohy. Po dokončení děti odkryly karton a nahlas si zkontrolovaly, zda mají slova umístěna stejně. Následně se vyměnily. Pro účely procvičení slov se stejnou hláskou jsem nejprve dětem nachystala sadu obrázků s hláskou /i/ a při výměně jsem dětem dala ke hře sadu obrázků s hláskou /u:/.

Příklad dialogu mezi dětmi

Dítě č.1: „ping and green“

Dítě č.2: „king“

Find the vowel (32-37 min.)

Po činnosti u stolečků jsme se opět přesunuli na koberec, kde následovala poslední aktivita lekce. Zde již v kruhu byla nachytána fonemická modelovací schémata (viz příloha III). Schéma obsahovalo obrázek daného slova, které jsme během lekce používali. Vedle schématu se nacházela miska s žetony, ty děti kladly do příslušného políčka, když uslyšeli probíranou samohlásku. Děti jsem pokaždé upozornila na hlásku, kterou hledáme slovy, „Ted' hledáme samohlásku /i/ ve slově pig.“ Následně jsem zahájila diktát nejprve celého

slova a poté jednotlivých hlásek. Děti se postupně vystřídaly a každé si tak vyzkoušelo modelování slova.

Závěr lekce (38-45 min.)

Každé dítě si vzalo svou housenku a jelikož si hlásky již vybarvily v předchozí lekci, dostali k nalepení obrázky, se kterými jsme pracovali po dobu obou lekcí zaměřených na hlásku i a u. Během toho jsem opět obcházela děti a prováděla s nimi individuální hodnocení lekce.

Reflexe:

Druhý výstup, který byl zaměřen na procvičení hlásek /i/ a /u:/ a na zvukovou percepci, obsahoval náročnější činnosti, a to především v aktivitách *Find The Vowel* a *Sound discrimination*. Z toho důvodu lekce nebyla tak plynulá a činnosti vyžadovaly delší časový prostor. Pro příští lekci, která obsahuje stejné aktivity, bude nutné lekci lépe naplánovat a případně ubrat jednu aktivitu. Organizační forma – řízená činnost, byla vhodně zvolena a byla adekvátní v souladu s činnostmi. Zvolené metody byly adekvátní k činnostem, a to především práce s audio materiálem a hra. Stanovené cíle byly v aktivitách ověřeny a podle mého názoru také naplněny. Cílené oblasti z RVP PV, na které jsem se zaměřila, byly především Dítě a jeho psychika – oblasti jazyka a řeči. Bohužel se mi ani během dnešního výstupu nedařilo využívat více anglických pokynů. Myslím si však, že to bylo způsobené náročnějšími pokyny pro aktivity a v příštích lekcích děti již budou vědět, co je čeká, a bude jednodušší využívat anglického jazyka i při instrukcích. Celkově hodnotím výstup pozitivně, přestože byl výstup poměrně uspěchaný, panovala během něj dobrá atmosféra a děti byly nadšené do aktivit.

5.3 Výstup č.3

Tabulka 5: Didaktický obsah výstupu

Téma: Hlásky /i:/ a /u/ Green and Orange	
Cíle z pohledu učitele	<ul style="list-style-type: none"> • Podpořit výslovnost hlásky /i:/ a /u/ • Rozvíjet fonemické uvědomování u dětí • Představit dětem fonetický symbol hlásky /i:/ a /u/ • Podpořit u dětí komunikační dovednosti

Cíle z pohledu dítěte	<ul style="list-style-type: none"> • Vyslovit správně hlásku /i:/ a /v/ • Rozlišit hlásku /i:/ a /v/ve vybraných slovech • Přiřadit obrázek slova k symbolu hlásky /i:/ a /v/ • Reagovat na položenou otázku
Kompetence	<p>Dítě dokáže vyslovit hlásky /i:/ a /v/správně</p> <p>Dítě dokáže rozlišit hlásky /i:/ a /v/ve vybraných slovech</p> <p>Dítě dokáže přiřadit obrázek daného slova k symbolům hlásky /i:/ a /v/</p> <p>Dítě dokáže odpovědět na položenou otázku</p>
Pedagogické strategie	
Organizační forma	Řízená činnost
Metody	Popis, rozhovor, pohybová hra
Metody na podporu výslovnosti	Dril, spojování hláse, poslech a opakování, rýmy, spojování hlásek
Prostředky a pomůcky	Tablet, nahrávky, flashcards – symbolů hlásek, slovní zásoby, fonetická tabulka, slova písničky a říkanky, grafické emotikony pro hodnocení, obrázek s housenkou

Průběh výstupu:

Dnešní výstup jsem zahájila v 14:30 během kroužku angličtiny. Děti jsem svolala do kruhu pomocí písničky *Circle time* a navzájem jsme si zopakovali jména. Následoval krátký rozhovor s dětmi o tom, jak se dnes mají a jak se cítí, jestli se těšili na angličtinu a zda si pamatují hlásky z minulého týdne. Děti reagovaly velice rychle a připomněly jsme si tak, co jsme probírali.

Vowel Mouth Articulation (6-8 min.)

Následovalo artikulační cvičení zaměřené na nové hlásky /i:/ a /v/. S pomocí zvukové nahrávky a obrázkových karet děti opakovaly hlásky a artikulovaly podle pokynů na kartě. Poté jsme představili motorická gesta pomocí videoukázky a několikrát jsme procvičili jednotlivé hlásky.

Color Phonic (8-18 min.)

Poté jsem dětem představila fonetickou tabulku samohlásek a ukázala jim jednotlivé znaky hlásek /i:/ a /ɒ/. Vzhledem k naší předchozí lekci, kde jsme se zabývali krátkým i, a v dnešní lekci to bylo dlouhé i, pustila jsem dětem nahrávku, aby slyšely rozdíl ve výslovnosti a délce hlásky. Po ukončení nahrávky přišla na řadu činnost s barveným rozlišením hlásek. Barva green nám symbolizovala hlásku /i:/ a pracovali jsme se slovy *tree, sweet, sheep, cheese, feet, leaf, teeth, queen*. Hlásku /ɒ/ nám reprezentovala barva orange a slova *socks, frog, box, fox, dog, clock, hop, shop*. Po opakování barvy a hlásky několikrát za sebou jsme si také za pomoci nahrávky a flashcards představili jednotlivá slova, která dané hlásky obsahují. Nahlas jsme opakovali *tree, green, /i:/, box, orange, /ɒ/*, a takto jsme prošli každé slovo. Jako závěrečnou činnost této aktivity jsem zvolila přiřazování obrázků k danému symbolu hlásky. Každé dítě si vybralo čtyři flashcards, nahlas vyslovilo název a hlásku, poté přiřadilo ke konkrétnímu symbolu.

When I Was Walking (19-25 min.)

Píseň *When I was walking down the road* následovala jako další v pořadí. Nejprve jsem dětem pustila ukázkou nazpívanou rodilým mluvčím z tabletu, poté jsem slova písně dětem zopakovala. Představila jsem dětem jednotlivé obrázky zvířat, které se v písni objevují, stejně tak jako předměty. Poté jsem měla připravený arch, do kterého jsme přiřadily zvířata a předměty tak, jak šla v písni za sebou. Poté jsme písničku několikrát zopakovali společně bez nahrávky a také s nahrávkou. Pokaždé jsem ukazovala na obrázek slova, které se zrovna v písni zpívalo.

ukázka textu písně

When I was walking down the road, I met a dog chasing up a frog.

Chinese whisper (26-30 min.)

Po skončení písně jsem děti vyzvala k hře *Chinese Whisper*. Děti automaticky při názvu hry vytvořily dvě řady. Prvnímu dítěti v řadě jsem ukázala obrázek, který jsme si představovaly v aktivitě *Color Phonics*, to pošeptalo název slova dítěti za sebou. Poslední dítě v řadě vyslovilo nahlas dané slovo a přiřadilo obrázek k symbolu hlásky. Děti se navzájem vystřídalily, takže každé mělo možnost přiřadit obrázek k hlásce, šeptat slovo a také ho vyslovit nahlas. Slova byla zaměřena jak na hlásku /i:/ tak na hlásku /ɒ/.

Rhyming riddles (31- 35 min.)

Poslední rytmickou aktivitou této lekce byly rýmované hádanky s tematikou zvířat. Dětem byly k dispozici flashcards s motivy zvířat. Nahlas jsem přečetla hádanku a děti přiřadily zvíře, které se rýmovalo s daným slovem na konci věty. Součástí byly také hádanky z první lekce.

rýmované hádanky

It grazes on hills and rhymes with DEEP. SHEEP

Závěr lekce (35-40 min.)

Děti si vzaly z nástěnky své housenky a nalepily si do dalších dvou článků těla dnešní hlásky. Následně si hlásky vybarvily barvou, která hlásku reprezentovala. V průběhu této činnosti jsem děti obcházela jednotlivě a za pomoci grafických emotikonů jsem nechávala dětem prostor pro hodnocení lekce. Výstup jsme ukončili písní *Goodby Song*.

Reflexe

Didaktický obsah výstupu byl zaměřen na rozvíjení fonemického uvědomování, rozvíjení komunikačních dovedností a seznámení dětí s hláskami /i:/ a /ɒ/. Řízená činnost byla dle mého názoru zvolena adekvátně vzhledem k aktivitám. Stanovených cílů jsem dosáhla především pomocí zvolených metod pro podporu výslovnosti, kterými byli poslech a opakování, rytmus, písnička, dril a spojování hlásek. Usuzuji tak z reakcí dětí, které dokázaly rozlišovat hlásky v daných slovech především za pomoci barevného rozlišení, ale také dodržovaly rytmus v písničce a hádankách. Výstup byl plynulý bez jakéhokoliv narušení a časová dotace se mi podařila naplnit. V průběhu aktivit panovala dobrá nálada a bylo vidět nadšení dětí a motivace do anglického jazyka. Děti byly již s aktivitami seznámeny, z toho důvodu se mi podařilo zařadit více anglických instrukcí do výstupu. Pozorovala jsem, že pokud jsem podávala instrukce v angličtině, některé děti reagovaly také krátkými anglickými větami. Také jsem zaznamenala, že zvolené hlásky byly pro děti na zvukovou diferenciaci jednoduché a všechny děti dokázaly na konci hodiny analyzovat hlásky ve slovech.

5.4 Výstup č.4

Tabulka 6: Didaktický obsah výstupu

Téma: Hlásky /i:/ a /ɒ/ Green and Orange	
Cíle z pohledu učitele	<ul style="list-style-type: none"> • Podpořit výslovnost hlásky /i:/ a /ɒ/ • Rozvíjet fonemické uvědomování u dětí • Představit dětem fonetický symbol hlásky /i:/ a /ɒ/ • Rozvíjet u dětí anglickou slovní zásobu hlásek /i:/ a /ɒ/
Cíle z pohledu dítěte	<ul style="list-style-type: none"> • Vyslovit správně hlásku /i:/ a /ɒ/ • Rozlišit hlásku /i:/ a /ɒ/ ve vybraných slovech • Přiřadit obrázek slova k symbolu hlásky /i:/ a /ɒ/ • Zapamatovat si slovní zásobu hlásek /i:/ a /ɒ/
Kompetence	<p>Dítě dokáže vyslovit hlásky /i:/ a /ɒ/ správně</p> <p>Dítě dokáže rozlišit hlásky /i:/ a /ɒ/ ve vybraných slovech</p> <p>Dítě dokáže přiřadit obrázek daného slova k symbolům hlásky /i:/ a /ɒ/</p> <p>Dítě dokáže odpovědět na položenou otázku</p> <p>Dítě si dokáže vybavit anglická slova</p>
Pedagogické strategie	
Organizační forma	Řízená činnost
Metody	Popis, rozhovor, pohybová hra
Metody na podporu výslovnosti	Dril, spojování hláse, poslech a opakování, rýmy, spojování hlásek
Prostředky a pomůcky	Tablet, nahrávky, flashcards – symbolů hlásek, slovní zásoby, fonetická tabulka, slova písničky a říkanky, grafické emotikony pro hodnocení, obrázek s housenkou

Průběh výstupu:**Úvod do lekce (1-5 min.)**

Dnešní lekce se odehrávala v odpočinkovém čase dětí. Děti, které dochází do kroužku, jsem zavedla do volné třídy. Bohužel třída, kde obvykle děti mají kroužek, byla dnes obsazena.

Po přesunu jsme začali písni *Circle Time*, která shromáždila děti na koberci. Poté následovalo krátké uvítání a rozhovor s dětmi o jejich dnešním dni, očekávání z lekce a o tom, co jsme společně dělali v úterý. Dětem jsem připomněla náplň dnešní hodiny a připomněla jim hlásky /i:/ a /ɒ/.

Vowel Mouth Articulation (6-8 min.)

V artikulačním cvičení jsme podle nahrávky a obrázků procvičovaly správnou polohu úst a jazyka při vyslovování hlásek /i:/ a /ɒ/ a následně také motorické gesto ke každé hlásce.

Hear the sounds and move! (9-14 min.)

Před začátkem této aktivity jsme si s dětmi zopakovali probírané hlásky a ukázaly jsme si jejich fonetické symboly. Obrázkový materiál byl rozprostřen uprostřed kruhu. Slovní zásoba dnešní hodiny byla pro hlásku /i:/ *tree, sweet, sheep, cheese, feet, leaf, teeth, queen, jeans, cheek* a pro hlásku /ɒ/ *socks, frog, box, fox, dog, clock, hop, shop, sock, lolly*. Poté jsme si zahrály krátkou hru. Nahlas jsem říkala slet slov, pokaždé když děti slyšely slovo s danou hláskou tak vyskočily a opět si sedly.

Do této krátké pohybové hry jsem také přidala činnost, která byla zaměřena na rozeznávání hlásek ve slově za pomoci metody minimální páry. Hlavním cílem bylo, aby se děti soustředily, zda ve slově slyší krátkou nebo dlouhou hlásku /i/. Vybrala jsem dětem známá slova z předešlých lekcí. Ukázala jsem dva obrázky a vyslovila název jednoho. Děti měly za úkol doběhnout ke správnému obrázku a dotknout se ho, poté jsme zopakovali slovo a hlásku a ukázali jsme motorické gesto.

Minimální páry

chick-cheek, ship-sheep, sit-seat

Sound chants (15-20)

Po pohybové hře následovala aktivita zaměřená na říkadla. Pro každou hlásku jsem měla připravené jedno říkadlo a nahrávku. Slova, která se v říkadlech objevovala, jsme měli v obrázkové podobě rozprostřená na koberci a pro lepší vizualizaci slov jsme s nimi pracovali. Nejprve jsem pustila nahrávku říkadla a poté jsme si s dětmi říkadlo zopakovali bez nahrávky, a nakonec společně s nahrávkou. Následně jsme využili podložek se schématem na určování počtu slabik a jednotlivá slova jsme rozdělili podle počtu slabik.

řikadla

*A sheep eats all green leaves. And the sheep cleans its teeth.
A frog in a pond. Has a clock in a box. A fox goes hop. They both look tip top.*

Sound Discrimination (21-31 min.)

Děti jsem vyzvala, aby si sedly ke stolům po třech, tak aby byly vytvořeny tři dvojice. Na každém stole byly archy a dvě sady obrázků. Mezi děti jsem vložila karton, aby si navzájem neviděly na archy. Pak jsem jim vysvětlila pravidla hry. Jedno dítě vybralo obrázky a sdělilo kamarádovi naproti větu „*I am ready to play*“, aby ho mohl začít ptát, kde jsou obrázky umístěny. Děti používaly barvy pro označení polohy. Poté, co skončily, odkryly karton a kontrolovaly si, zda obrázky umístily stejně. Nejprve jsme cvičili slova s hláskou /i:/ a poté jsme je vyměnili za slova s hláskou /ɒ/.

Find the vowel (32-37 min.)

Aktivita zaměřená na fonematické modelování se odehrávala opět na koberci v kruhu. Tentokrát jsem měla připravené modelovací schéma pro slova *socks, box, jeans, tree*. Každé dítě dostalo své vlastní schéma a žetony. Podle mého zřetelného diktátu, kdy jsem nejprve řekla celé slovo, pak jednotlivé hlásky a znovu celé slovo, děti kladly žetony do políčka, kde slyšely hlásku.

Závěr lekce (38-45 min.)

Přesunuli jsme se ke stolům a děti si nalepily obrázky do patřičných políček na housence a provedly hodnocení lekce. Na závěr jsme se rozloučili pomocí písničky *Goodbye Song*.

Reflexe

Didaktický obsah výstupu byl zaměřen na rozvíjení fonematického uvědomování a seznámení dětí s hláskami. Během lekce docházelo k rozvíjení následujících kompetencí: opakování řečeného se správnou intonací a výslovností, analýza hlásek v jednoduchých anglických slovech a vnímání rýmujících se slov. Oblasti z RVP PV, které jsem nejvíce naplňovala, byla Dítě a jeho psychika, oblast jazyka a řeči. Během lekce jsem také zaznamenala častější reakce dětí při používání krátkých anglických vět a nové slovní zásoby. Dle mého názoru se podařilo dosáhnout cílů především díky vhodně zvoleným metodám na podporu výslovnosti. Pomůcky, zejména flashcards, se ukázaly jako dobře zvolené, protože

dětem pomáhaly vizualizovat slova a lépe si je zapamatovat. Výstup byl narušen příchodem paní učitelky, která se chtěla podívat na průběh kroužku angličtiny. Zaznamenala jsem krátkodobé rozptýlení dětí, ale podařilo se mi je zpět motivovat k aktivitám pomocí písničky. Během aktivit jsem se snažila jednat flexibilně a přizpůsobovat činnosti potřebám dětí.

5.5 Výstup č.5

Tabulka 7: Didaktický obsah výstupu

Téma: Hlásky /e/ a /aɪ/ Red and White	
Cíle z pohledu učitele	<ul style="list-style-type: none"> • Podpořit výslovnost hlásky /e/ a /aɪ/ • Rozvíjet fonemické uvědomování u dětí • Představit dětem fonetický symbol hlásky /e/ a /aɪ/ • Podpořit u dětí komunikační dovednosti
Cíle z pohledu dítěte	<ul style="list-style-type: none"> • Vyslovit správně hlásku /e/ a /aɪ/ • Rozlišit hlásku /e/ a /aɪ/ ve vybraných slovech • Přiřadit obrázek slova k symbolu hlásky /e/ a /aɪ/ • Reagovat na položenou otázku
Kompetence	<p>Dítě dokáže vyslovit hlásky /e/ a /aɪ/ správně</p> <p>Dítě dokáže rozlišit hlásky /e/ a /aɪ/ ve vybraných slovech</p> <p>Dítě dokáže přiřadit obrázek daného slova k symbolům hlásky /e/ a /aɪ/</p> <p>Dítě dokáže odpovědět na položenou otázku</p>
Pedagogické strategie	
Organizační forma	Řízená činnost
Metody	Popis, rozhovor, pohybová hra
Metody na podporu výslovnosti	Dril, spojování hláse, poslech a opakování, rýmy, spojování hlásek
Prostředky a pomůcky	Tablet, nahrávky, flashcards – symbolů hlásek, slovní zásoby, fonetická tabulka, slova písničky a říkanky, grafické emotikony pro hodnocení, obrázek s housenkou

Průběh výstupu:**Úvod do lekce (1-5 min.)**

V obvyklý čas kroužku, tedy v 14:30 jsem s dětmi které se dneska účastnily lekce přešla do třídy, která je určena pro angličtinu. Hodinu jsme zahájili písní *Circle time* a také Hello song. Po krátkém počátečním rozhovoru o tom, jak se děti dnes mají a cítí, jsme si představili téma a hlásky tohoto týdne prostřednictvím krátké písničky z programu Letterland.

Phonetic Action Cues (6-8 min.)

Pro tyto následující dvě lekce byly vybrány hlásky /e/ a dvojhláska /ai/. Předtím než jsme zahájily artikulační a motorické spojování hlásek, jsem dětem vysvětlila, že v angličtině máme kromě krátkých a dlouhých samohlásek také dvojhlásky a v dnešní lekci si jednu z nich představíme. Následně jsme se pomocí videoukázky podívali na to, jak vyslovujeme dvojhlásku /ai/. Poté jsme si ukázaly motorická gesta. Několikrát jsme dvojhlásku zopakovali a přesunuli se na hlásku /e/, u které jsme opakovali stejný postup nácvičku.

Color Phonic (8-18 min.)

Následovala práce s barevnou fonetickou tabulkou. Barva *red* představovala hlásku /e/ a *white* představovala hlásku /ai/. Hlásky byly na odpovídajícím barveném podkladě stejně jako obrázky slov, se kterými jsme pracovali. Pro dvojhlásku /ai/ jsme pracovali se slovy *mice, eye, kite, bike, sky, spider* a pro hlásku /e/ *pen, desk, dress, neck, bell*. Po zopakování slov a barevném přiřazení k hláskám následovalo opakování *red, pen, /e/; white, sky, /ai/*. Poslední činností této aktivity bylo přiřazování flashcards k symbolům hlásek. Děti si vybraly libovolné obrázky, každou dva a poté jednotlivě je přiřadily a vyslovily slovo nahlas.

When I Was Walking (19-25 min.)

Píseň *When I was walking down the road* představovala další aktivitu. Děti písničku již dobře znaly, proto už při prvním přehrání některé opakovaly text písně spolu s nahrávkou. Přesto pro lepší zapamatování slovní zásoby jsme si vytvořili obrázky ke slovům v písni v pořadí, jak se v textu objevují. Několikrát jsme si písničku zazpívaly a poté přešli na následující aktivitu.

Ukázka textu písně

When I was walking down the road, I met a hen counting up to ten.

Chinese whisper (26-30 min.)

Děti utvořily zástup po třech. Před začátkem hry jsem zopakovala hlásky spolu s jejich symbolem a také pravidla hry. Pokyny jsem udávala v angličtině, jelikož pravidla byla dětem známá. Pracovali jsme s obrázky z předešlé aktivity a každé dítě se prostrídalo na začátku a na konci řady. Poslední v řadě vždy vyslovilo slovo a přiřadilo ho k danému symbolu.

Rhyming riddles (31- 35 min.)

Rýmované hádanky byly další a poslední aktivitou této lekce. Zařadila jsem sem nejen nové hádanky, ale také ty, které jsme již dělali v předešlých lekcích. Pro některé z nich jsem neměla k dispozici obrázky, ale děti i tak správně přiřadily slovo podle rýmu.

Příklad rýmované hádanky

It spins webs and rhymes with RIDER. SPIDER

It sits on a nest and rhymes with TEN. HEN

Závěr lekce (35-40 min.)

V závěrečné fázi lekce si děti chtěly zazpívat písničku *Vowel Song* z programu Letterland. Předtím než jsme se přesunuli ke stolům na závěrečné hodnocení lekce, jsem ji tedy pustila na tabletu. Během písničky děti spolu s postavami z videa také prováděly motorická gesta k samohláskám. Po ukončení následovalo hodnocení lekce a rozloučení pomocí písně *Goodbye Song*.

Reflexe:

Didaktický obsah výstupu byl zaměřen na rozvíjení fonematického uvědomování a seznámení dětí s hláskami i dvojhláskami. Během lekce docházelo k rozvíjení následujících kompetencí: opakování řečeného se správnou intonací a výslovností, analýza hlásek v jednoduchých anglických slovech a vnímání rýmujících se slov. Během lekce jsem také zaznamenala častější reakce dětí za použití krátkých anglických vět, používání nové slovní zásoby bez obrázkového materiálu a lepší orientaci v symbolech daných hlásek. Z těchto reakcí dětí usuzuji, že došlo k naplnění zvolených cílů. Organizační formou byla i nadále zvolená řízená činnost, ta je z mého pohledu adekvátní vzhledem k aktivitám. Během lekce jsem pozorovala větší zaujetí dětí tabletem, zvláště při aktivitách, kde jsme tablet nevyužívali, ptaly se, zda nejsou obrázky také na něm. Vysvětlila jsem jim však, že tablet využíváme v případě, kdy posloucháme, jak anglické hlásky nebo slova znějí od rodilých

mluvčích. Myslím si, že jsem dokázala reagovat pohotově a děti motivovat v činnostech, a nadále se všechny s radostí zapojovaly. Po organizační stránce výstup proběhl plynule a časová dotace byla dodržena a vhodně zvolena přiměřeně věku dětí. Během výstupu se mi také podařilo používat instrukce v anglickém jazyce a o to víc mě potěšilo, že děti také reagovaly za použití krátkých anglických vět. Moje obava ohledně zařazení dvojhlásky do aktivit byla poměrně rychle zažehnána. Děti byly naopak velmi zvědavé a ptaly se na otázky ohledně jednotlivých krátkých a dlouhých hlásek a dvojhlásek. Výstup hodnotím pozitivně, a to především díky jistým pokrokům u dětí, které jsem během lekce pozorovala.

5.6 Výstup č.6

Tabulka 8: Didaktický obsah výstupu

Téma: Hlásky /e/ a /aɪ/ Red and White	
Cíle z pohledu učitele	<ul style="list-style-type: none"> • Podpořit výslovnost hlásky /e/ a /aɪ/ • Rozvíjet fonemické uvědomování u dětí • Představit dětem fonetický symbol hlásky /e/ a /aɪ/ • Rozvíjet u dětí slovní zásobu hlásek /e/ a /aɪ/
Cíle z pohledu dítěte	<ul style="list-style-type: none"> • Vyslovit správně hlásku /e/ a /aɪ/ • Rozlišit hlásku /e/ a /aɪ/ ve vybraných slovech • Přiřadit obrázek slova k symbolu hlásky /e/ a /aɪ/ • Zapamatovat si slovní zásobu
Kompetence	<p>Dítě dokáže vyslovit hlásky /e/ a /aɪ/ správně</p> <p>Dítě dokáže rozlišit hlásky /e/ a /aɪ/ ve vybraných slovech</p> <p>Dítě dokáže přiřadit obrázek daného slova k symbolům hlásky /e/ a /aɪ/</p> <p>Dítě si dokáže vybavit anglická slova</p>
Pedagogické strategie	
Organizační forma	Řízená činnost
Metody	Popis, rozhovor, pohybová hra

Metody na podporu výslovnosti	Dril, spojování hláse, poslech a opakování, rýmy, spojování hlásek
Prostředky a pomůcky	Tablet, nahrávky, flashcards – symbolů hlásek, slovní zásoby, fonetická tabulka, slova písničky a říkanky, grafické emotikony pro hodnocení, obrázek s housenkou

Průběh výstupu:

Úvod do lekce (1-5 min.)

Dnešní lekce probíhala v odpočinkovém čase dětí. Po úvodní písničce následoval krátký rozhovor s dětmi. Děti si pamatovaly hlásky z úterý, proto jsem jen velmi krátce dětem připomněla, že mezi našimi samohláskami máme i prozatím jednu dvojhlásku. Na tabletu jsem již měla připravenou ukázkou z programu Lettrland.

Phonetic Action Cues (6-8 min.)

Nejprve jsme si s dětmi pomocí flashcards prošli správnou polohu úst a jazyka při vyslovování hlásky a dvojhlásky. Poté jsme s videoukázkou opakovali výslovnost několikrát. Poté jsme si zopakovali motorické gesto k hláskám, a nakonec jsme činnosti spojili dohromady.

Hear the sounds and move! (9- 14 min.)

Pro dnešní pohybovou aktivitu jsem zvolila dvě hry. První byla hra, kterou děti znaly z předchozích lekcí. Nahlas jsem říkala slet slov, pokaždé když děti slyšely slovo s danou hláskou, tak vyskočily a opět si sedly. Slovní zásoba dnešní hodiny byla pro dvojhlásku /ai/ mice, eye, kite, bike, sky, spider a pro hlásku /e/ pen, desk, dress, neck, bell. Při druhé hře se děti posadily do řady vedle sebe. Vždy jsem ukázala tři obrázky a vyslovila jejich název. Pokud slovo NEOBSAHOVALO danou hlásku, děti vyběhly a dotkly se obrázku. Během hry jsem děti upozorňovala na hlásku, na kterou se zaměřujeme, aby nedošlo k záměně.

Sound chants (15-20)

Pohybovou aktivitu vystřídala říkadla. Dětem jsem pustila nahrávku říkadla pro danou hlásku a následně jsme říkadlo několikrát zopakovali. V tomto pořadí jsme poté přešli také ke dvojhláске. Děti měly k dispozici obrázky, které se v říkadlech objevovaly. Poté jsme přiřadili slova na schémata podle daného počtu slabik.

Říkadla

*Eleven elves on the shelf. Which one is the seventh elf?
The red one or the one with a bell? Or the one who's hiding in a shell?*

*Every child aged five to nine. Should ride a tiger and slide a crocodile. Every child aged
five to nine. Should fly a kite high up in the sky.*

Sound Discrimination (21-31 min.)

Děti vytvořily dvojice a usadily se ke stolečkům. Namísto binga, které děti hrály v předcházejících lekcích, děti skládaly vowel puzzle (viz příloha). Každá dvojice měla k dispozici skládačku jak pro hlásku /e/ tak dvojhlásku /ai/. Společně děti rozhodovaly, které slovo obsahuje, jakou hlásku a kam obrázek přiřadí. Pokud správně rozdělily dílky skládačky nezůstal jim žádný volný. Při této hře děti nahlas opakovaly slova tak hlásky a díky kontrastním zvukům neměli problém s přiřazováním.

Find the vowel (32-37 min.)

Modelovací schémata jsem měla připravená pro slova *pen, desk, sky, bike*. Každé dítě dostalo své vlastní schéma s obrázkem a žetony. Podle mého diktátu (celé slovo – jednotlivé hlásky – celé slovo) kladli žetony na místo, kde slyšeli danou hlásku. Následně jsme slovo nahlas zopakovali.

Závěr lekce (38-45 min.)

Každé dítě si vzalo svou housenku a nalepilo obrázky k hláskám, které jsme probírali tento týden. Během této činnosti jsem děti obcházel s emotikony pro hodnocení lekce. Hodinu jsme uzavřeli písničkou *Goodbye Song*.

Reflexe

Hlavní cíle výstupu se zaměřovaly na rozvoj fonematického uvědomování a sluchovou percepci. Ve výstupu se objevovali i jiné cíle, jako je rozvíjení komunikativních dovedností dětí. Řízená činnost byla zvolena jako vhodná organizační forma s ohledem na vybrané aktivity. Metody pro podporu anglické výslovnosti byly různorodé a myslím, že se mi povedlo je střídat tak aby byly děti neustále motivované k aktivitám. Oblasti z RVP PV, které jsem nejvíce naplňovala bylo Dítě a jeho psychika oblast jazyka a řeči. Zaznamenala jsem u dětí během výstupu pokroky ve využívání častějších anglických frází a také

slovní zásoby. Z jejich reakcí vyplývá, že k naplnění stanovených cílů došlo. Snažila jsem se také obměnit některé činnosti v aktivitách, aby děti byly motivované po celou dobu. Nepodařilo se mi dodržet časovou dotaci okolo 8 minut, paní učitelka mě upozornila že k časové prodlevě došlo při aktivitě *Hear The Sound And Move* kde jsem zařadila dvě krátké pohybové hry namísto jedné. Přesto hodnotím výstup kladně a těší mě, že reakce dětí jsou pozitivní a že se pokaždé na naše společné lekce těší.

5.7 Výstup č.7

Tabulka 9: Didaktický obsah výstupu

Téma: Hlásky /æ/ a /əʊ/ Black and Yellow	
Cíle z pohledu učitele	<ul style="list-style-type: none"> • Podpořit výslovnost dvojhlásek /æ/ a /əʊ/ • Rozvíjet fonemické uvědomování u dětí • Představit dětem fonetický symbol dvojhlásek /æ/ a /əʊ/ • Rozvíjet u dětí anglickou slovní zásobu
Cíle z pohledu dítěte	<ul style="list-style-type: none"> • Vyslovit správně hlásku /æ/ a /əʊ/ • Rozlišit dvojhlásky /æ/ a /əʊ/ ve vybraných slovech • Přiřadit obrázek slova k symbolu dvojhlásek /æ/ a /əʊ/ • Zapamatovat si slova k hláskám /æ/ a /əʊ/
Kompetence	<p>Dítě dokáže vyslovit dvojhlásky /æ/ a /əʊ/ /správně</p> <p>Dítě dokáže rozlišit dvojhlásky /æ/ a /əʊ/ ve vybraných slovech</p> <p>Dítě dokáže přiřadit obrázek daného slova k symbolům dvojhlásek /æ/ a /əʊ/</p> <p>Dítě si dokáže vybavit anglická slova</p>
Pedagogické strategie	
Organizační forma	Řízená činnost
Metody	Popis, rozhovor, pohybová hra
Metody na podporu výslovnosti	Dril, spojování hláse, poslech a opakování, rýmy, spojování hlásek

Prostředky a pomůcky	Tablet, nahrávky, flashcards – symbolů hlásek, slovní zásoby, fonetická tabulka, slova písničky a říkanky, grafické emotikony pro hodnocení, obrázek s housenkou
-----------------------------	--

Průběh výstupu:

Úvod do lekce (1-5 min.)

Výstup byl zahájen v 14:30 hod. písní *Circle time* a *Hello Song*. Následovalo krátké povídání o tom, jaký je dneska den, jak se děti cítí a zda se těšili na hodinu angličtiny. Děti byly zvědavé, jaké hlásky nás čekají v našem posledním společném týdnu. Předtím než jsem však dětem představila hlásky jsem se děti zeptala, jestli si pamatují, jaké hlásky jsme si již představili. K dispozici měli barevnou fonemickou tabulku. Děti začaly ukazovat a hlásky vyjmenovávat. Také jsem se zeptala, zda si pamatují naši doposud jedinou dvojhlásku. Poté co děti odpověděly že ano jsem dětem představila další dvě dvojhlásky /æ/ a /əʊ/. Prostřednictvím videoukázek z programu Letterland jsme se s dvojhláskami seznámily.

Phonetic Action Cues (6-8 min.)

Prostřednictvím videoukázek z programu Letterland jsme se seznámily s dvojhláskami.

K dvojhláskám byly vytvořeny jak písničky, tak krátké povídání o tom, jak dvojhlásky vyslovujeme. Několikrát jsme výslovnost napodobily, stejně tak jako motorické gesto. Vzhledem k náročnosti jsme dvojhlásky zopakovaly pětkrát, než jsme přešli na první aktivitu lekce.

Color Phonic (8-18 min.)

Barevnou fonetickou tabulku hlásek jsem umístila doprostřed koberce stejně jako každou hlásku /æ/ a /əʊ/ zvlášť na barevném podkladu (pro hlásku /æ/ barva black a pro hlásku /əʊ/ yellow). Zopakovala jsem, že se jedná o dvojhlásky a že každá dvojhlásky se skládá z hlásek, které jsme si ukázali na naší tabulce. Poté už následovalo představení slovní zásoby pro naši lekci. Pro dvojhlásku /æ/ jsme využívali slova *cat, map, bat, ant, hat, hand* a pro dvojhlásku /əʊ/ slova *boat, rose, snow, goat, nose, soap*. Každé slovo jsme zopakovali v následujícím sledu *black, cat, /æ/* a přiřadili k danému symbolu. Na závěr tohoto cvičení jsem v prostředku kruhu rozmístila obrázky a karty s hláskami a každému dítěti jsem vybrala dva obrázky. Jejich úkolem bylo vyslovit název obrázku a přiřadit ho k odpovídajícímu symbolu hlásky.

Vzhledem k těžšímu rozlišení hlásek jsem nechala sadu, která byla barevně podlepena, a tak děti měly přiřazování snadnější.

When I Was Walking (19-25 min.)

Následující aktivitou byla píseň *When I was walking down the road*. Nejprve jsem dětem přehrála ukázkou nazpívanou rodilým mluvčím z tabletu, poté jsem slova písně opakovala. Měli jsme připravený arch, do kterého jsme přiřadili zvířata a předměty podle pořadí v písni. Píseň jsme následně opakovali několikrát společně s nahrávkou. Při každém opakování jsem ukazovala na obrázek slova, které se právě zpívalo.

ukázka z písně

When I was walking down the road, I met a cat in a flat black hat.

Chinese whisper (26-30 min.)

Po dozpívání jsem děti vyzvala, aby se postavily do dvou řad po třech. V následující aktivitě jsme pracovali znovu s fonetickými znaky /æ/ a /əʊ/ pomocí hry na tichou poštu. Děti se navzájem vystřídaly, proto každé mělo možnost přiřadit obrázek k hlásce, šeptat slovo a také vyslovit slovo nahlas.

Rhyming riddles (31- 35 min.)

V poslední aktivitě lekce si děti procvičily nejen nové názvy zvířat, ale přidala jsem také rýmované hádanky z předchozích lekcí. Hádanku jsem přečetla nahlas a děti přiřadily zvíře, které se rýmovalo s posledním slovem na konci věty.

Příklad rýmované hádanky

What lives on the farm and rhymes with RAT? CAT

Závěr lekce (35-40 min.)

Vyzvala jsem děti, aby se usadily ke stolům a vybarvily si poslední dva články na housence. Během závěrečné činnosti děti hodnotily lekci pomocí grafických emotikonů a odpovídaly na doplňující otázky.

Reflexe

Dnešní lekce byla zatím nejtěžší z hlediska fonemického uvědomování a sluchové diferenciaci. Při plánování sady aktivit jsem dlouho váhala, zda dodržet postup, který doporučuje Doláková (2019), a začít s představováním samohlásek podle barevného rozlišení od známých barev po ty složitější, i když se může jednat i o dvojhlásky, nebo vybrat jen krátké a dlouhé samohlásky. Rozhodla jsem se proto minulý týden zařadit do lekcí jednu dvojhlásku a podle reakcí dětí vytvořit plán na následující týden. Jelikož jsem nezaznamenala výrazný problém, rozhodla jsem se tedy zařadit dvojhlásky /æ/ a /əʊ/ do sady aktivit. Didaktický obsah výstupu byl zaměřen na rozvoj fonemického uvědomování a seznámení dětí s dvojhláskami. Lekce se zaměřovala na opakování řečeného s vhodnou intonací a výslovností, analýzu hlásek v jednoduchých anglických slovech a vnímání rýmujících se slov. Prostředky a pomůcky se ukázaly jako dobře zvolené, zejména barevné označení slov k daným dvojhláskám. Z těchto reakcí usuzuji, že cíle byly splněny. Organizační formou byla zvolená řízená činnost, která se jevila jako vhodná pro uskutečnění aktivity. Průběh a přechod k jednotlivým aktivitám byl plynulý a časový plán byl dodržen. Byla jsem mile překvapena, když jsem zjistila, že děti dokáží analyzovat složitější zvuky hlásek ve slovech a také udržet zřetelnou artikulaci slov po většinu výstupu.

5.8 Výstup č.8

Tabulka 10: Didaktický obsah výstupu

Téma: Hlásky /æ/ a /əʊ/ Black and Yellow	
Cíle z pohledu učitele	<ul style="list-style-type: none"> • Podpořit výslovnost dvojhlásek /æ/ a /əʊ/ • Rozvíjet fonemické uvědomování u dětí • Představit dětem fonetický symbol dvojhlásek /æ/ a /əʊ/ • Podpořit u dětí komunikační dovednosti
Cíle z pohledu dítěte	<ul style="list-style-type: none"> • Vyslovit správně hlásku /æ/ a /əʊ/ • Rozlišit dvojhlásky /æ/ a /əʊ/ ve vybraných slovech • Přiřadit obrázek slova k symbolu dvojhlásek /æ/ a /əʊ/ • Reagovat na položenou otázku

Kompetence	Dítě dokáže vyslovit dvojhlásky /æ/ a /əʊ/ /správně Dítě dokáže rozlišit dvojhlásky /æ/ a /əʊ/ ve vybraných slovech Dítě dokáže přiřadit obrázek daného slova k symbolům dvojhlásek /æ/ a /əʊ/ Dítě dokáže odpovědět na položenou otázku
Pedagogické strategie	
Organizační forma	Řízená činnost
Metody	Popis, rozhovor, pohybová hra
Metody na podporu výslovnosti	Dril, spojování hlásek, poslech a opakování, rýmy, spojování hlásek
Prostředky a pomůcky	Tablet, nahrávky, flashcards – symbolů hlásek, slovní zásoby, fonetická tabulka, slova písničky a říkanky, grafické emotikony pro hodnocení, obrázek s housenkou

Průběh výstupu:**Úvod do lekce (1-5 min.)**

Poslední výstup v rámci realizace a ověřování sady aktivit jsem zahájila s dětmi dobře známou písničkou *Circle Time*. V kruhu jsme si také zazpívali písničku *Hello Song*. Zeptala jsem se dětí, jak se dnes cítí a také jsem jim oznámila, že se jedná o naši poslední společnou hodinu, která se zaměřuje na samohlásky, a proto ji musíme využít naplno.

Vowel Mouth Articulation (6-8 min.)

Jelikož se jednalo o poslední výstup, vyslyšela jsem přání dětí a prošli jsem společně s videem každou hlásku se kterou jsme se během našich lekcí seznámily. Děti společně s postavami opakovaly samohlásky a také motorická gesta. V průběhu jsem děti upozorňovala na správnou polohu úst a jazyka. Na závěr jsme si pustily písničku *Vowel Song*.

Hear the sounds and move! (9- 14 min.)

Po písničce jsem zopakovala dětem probírané dvojhlásky a dětem ukázala fonetické symboly. Následně jsem vyzvala děti k zahrání pohybové hry. Slovní zásoba pro dnešní lekci byla pro dvojhlásku /æ/ *cat, map, bat, ant, hat, hand, coat* a pro dvojhlásku /əʊ/ slova *boat, rose,*

snow, goat, nose, soap. Děti se postavily do kruhu a já jsem pomalu říkala dvojice slov, pokaždé když děti slyšely danou hlásku ve slově tak si sedly. Poté jsme slovo zopakovaly. Vždy jsem upozornila, jakou dvojhlásku ve slově hledáme.

Na závěr této aktivity jsem zařadila krátkou pohybovou hru na rozeznávání minimálních párům. Vzhledem k náročnosti dvojhlásek na zvukovou diferenciaci jsem zvolila pouze 2 páry slov. Děti se postavily do řady a já jsem jim ukázala dva obrázky a vyslovila název jednoho. Děti měly za úkol dotknout se obrázku který slyšely.

minimální páry

bat-boat, cat-coat

Sound chants (15-20)

Před samotnými říkadly, jsem si zopakovaly slova, která se v nich budou nacházet. Pomocí schémat na určování počtu slabik jsme jednotlivá slova rozdělily. Následně jsem pustila nahrávku říkadla a poté jsme si říkadlo zopakovali bez a s nahrávkou. Obrázky slov jsme měli vyskládané na koberci tak jak se nacházely v pořadí v říkadle.

říkadla

A goat on a road. Blows smoke through its nose.

A goat in the snow. Takes a coat, off it goes.

An ant and a bat Tease a cat that is fat.

A lamb and a rat. Eat a snack in a sack.

Sound Discrimination (21-31 min.)

V následující aktivitě jsem dala dětem na výběr, zda si chtějí zahrát bingo nebo vowel puzzle. Všichni si zvolily puzzle, proto jsem do každé dvojice dala skládačku jak pro dvojhlásku /æ/ tak /əʊ/. Společně ve dvojicích se děti rozhodovaly, kam přiřadí, jaký dílek. Po dokončení jsem si každé slovo nahlas zopakovali.

Find the vowel (32-37 min.)

Fonematické modelování bylo poslední aktivitou. Každé dítě dostalo svůj arch a žetony. Podle mého zřetelného diktátu, kdy jsem nejprve řekla celé slovo, pak jednotlivé hlásky a znovu celé slovo děti kladly žetony do políčka kde slyšeli hlásku. Děti modelovaly slova *cat, rose, hat*.

Závěr lekce (38-45 min.)

Před závěrečným zhodnocením, jsem se dětí zeptala, jestli si chtějí zopakovat nějakou z aktivit nebo her. Děti si vybraly *Chinese Whisper*. Po jejím dohrání si každé dítě dozdobilo svou housenku podle představ, zhodnotili jsme společně lekci a celkovou dobu, kterou jsme společně na kroužcích angličtiny trávili a rozloučili jsme se písničkou *Goodby Song*.

Reflexe

Hlavní cíle výstupu se zaměřovaly na fonemické uvědomování a komunikační dovednosti dětí. Výstup se také zaměřuje na rozvíjení kompetencí jsou analyzovat a syntetizovat hlásky v jednoduchých anglických slovech, pozorně naslouchat anglickému jazyku, opakovat řečené se správnou výslovností. Pro aktivitu jsem zvolila řízenou činnost, která se mi jevila na základě zvolených aktivit jako nejvhodnější. Z metod na podporu anglické výslovnosti byly využity rýmy, spojování hlásek, fonemické modelování, dril, minimální páry a pohybová hra. Oblasti z RVP PV, které jsem dle stanovených cílů nejvíce naplňovala byly Dítě a jeho psychika, především v oblasti jazyka a řeči.

Průběh lekce probíhal hladce, vzhledem k prodloužení závěrečné aktivity jsem časovou dotaci lekce nedodržela o 10 minut. Z reakcí dětí usuzuji, že instrukce, které jsem poskytla, byly jasné a srozumitelné. Stanovené cíle byly v průběhu aktivity dosaženy a z mého pohledu splněny, což dokazovaly reakce dětí během činností a her. Při výstupu jsem se snažila flexibilně reagovat a zařazovat činnosti také podle volby dětí, aby si užili poslední společnou hodinu. Zaznamenala jsem rozdíly ve slovní zásobě dětí, a také ve vyslovování hlásek a jejich analyzování ve slovech a také přístup dětí k anglickému jazyku.

6 EVALUACE APLIKOVANÉ SADY AKTIVIT

Evaluace aplikované sady aktivit byla provedena následujícími dvěma metodami: hodnocením provedené dětma pomocí grafického znázornění a rozhovoru a strukturovaným pozorováním učitelkou. Vzhledem k časovému omezení sady aktivit na jeden měsíc není možné zaznamenat zřetelné rozdíly v rozvoji fonemického uvědomování u dětí tak, aby se dala evaluace provést také hodnocením pokroků dětí. Avšak součástí pozorovacího archu pro učitelku je tabulka rozvíjených kompetencí u dětí, ze které můžeme zaznamenat určité pokroky u dětí.

6.1 Hodnocení provedené dětmi

Vzhledem k obsahovému zaměření sady aktivit na méně známé činnosti pro děti, které se zaměřují na jednotlivé anglické fonémy, bylo pro mě důležité znát jejich vlastní názor na sadu aktivit. Z toho důvodu jsem zvolila jako možnost evaluace metodu grafického hodnocení za pomoci tří emotikonů, která byla doplněna o rozhovor s dětmi. Přestože souhlasím s Čapkem (2015), který ve své publikaci *Moderní didaktika* uvedl, že metoda grafického hodnocení je pro děti lákavá, srozumitelná a do jisté míry také motivující, rozhodla jsem se pro konkrétnější výsledky evaluace doplnit grafické hodnocení také o rozhovor s těmito otázkami:

- Co tě nejvíce bavilo?
- Co tě naopak nebavilo a proč?
- Co jsi se dozvěděl/la?
- Líbily se ti pomůcky?

Pro grafické hodnocení jsem zvolila sadu tří emotikonů (viz příloha) vyjadřující posloupnost od nejlepšího hodnocení lekce (barva zelená) přes neutrálně zbarvené hodnocení (barva oranžová) až po nejhorší (barva červená). Po ukončení každé lekce děti vytvářely housenku z již zvládnutých hlásek pomocí vybarvování a lepení obrázku. V průběhu této závěrečné činnosti jsem každé dítě jednotlivě obešla s připravenými emotikony a značkou. Po připevnění značky k danému smajlíkovi jsem se dětí doptala pomocí připravených otázek. Pokud některému z dětí nebyly jasné významy symbolů, tak jsem jim význam připomněla. Pro hodnocení dětí individuálně jsem se rozhodla z obavy, aby názory dětí nebyly ovlivněny chováním ostatních dětí a nedocházelo tak k pouhému kopírování reakcí. Toto rozhodnutí

se ukázalo jako vodně zvolené, jelikož odpovědi na otázky byly různorodé a děti se nedržely pouze toho, zda se jim aktivita líbila či ne.

Při porovnání jednotlivých vyjádření z každé lekce se dají usoudit tyto závěrečné informace:

- a) Děti volily převážně pozitivní hodnocení lekce pomocí zeleného emotikonu, s výjimkou jednoho chlapce, u kterého byl zaznamenán progres, přičemž hodnotil první tři lekce červeným emotikonem a jeho odpovědi byli negativní k anglickému jazyku, avšak okolo čtvrté lekce nastala změna a chlapec hodnotil aktivity s nadšením a říkal, že angličtina není tak špatná.
- b) Děti převážně preferovaly rytmické aktivity před aktivitami na jednotlivé hlásky, avšak v žádných vyjádřeních nebylo zaznamenáno, že by děti nechápaly aktivity nebo se jim nelíbily.
- c) Děti převážně na otázku, co se dozvěděly, odpovídaly novými anglickými slovy, útržky říkanek a písniček nebo zvuky jednotlivých anglických hlásek.
- d) Co se týká pomůcek, polovina dětí preferovala ukázky z tabletu a nahrávky rodilým mluvčím, přičemž druhá polovina dětí upřednostňovala obrázky a používání fyzického materiálu.

Tabulka 11: Evaluace provedená dětma

Otázka	Vyjádření dětí	
Hodnocení lekce pomocí emotikonu		Pět dětí zvolilo zelený emotikon.
		Jedno dítě zvolilo žlutý emotikon.
		Jedno dítě zvolilo červený emotikon.
Co tě nejvíce bavilo?	<p>„Bavilo mě otvírání pusy na ten zvuk.“ „Líbilo se mi, že umím ty zvířata a barvy.“ „Bavilo mě to hledání těch značek.“ „Bavilo mě to skládání.“ „To, jak jsme si šeptali ty slova.“ „Všechno.“ „Dělat ty zvuky. Hledat ty písmena“ „Tahle housenka.“</p>	
Co tě nebavilo a proč?	<p>„Nic.“ „Všechno, nemám rád angličtinu.“ „Nebavilo mě to opakování.“ „Mě všechno bavilo.“ „Nevím.“ „Neviděla jsem na obrázky. Nedostala jsem obrázek měsíce.“ „Mě to bavilo, byla to sranda.“</p>	
Co jsi se dozvěděla?	<p>„Že ty věci na těch papírech jsou ve slovech.“ „Že musím hodně otvírat pusu abych to uměl říct.“ „Nic. Nevím.“ „Tam to o tom že se končí na to rýmování.“ „No pig a fis že patří na to i růžové.“ „V moon říkáme u a dlouho je to dlouhé.“ „Angličtina je super.“ „Že umím říct hodně anglických slovíček.“</p>	
Líbili se ti pomůcky?	<p>„Ano, ty zvířátka.“ „Mě ty barevná písmena.“ „Byly malé ty obrázky.“ „Neměla jsem ovečku.“ Neměli barvy, ale tak nevím.“ Jojo dobré to bylo.“ Byli srandovní, jak to říkali na tom tabletu.“</p>	

6.2 Evaluace učitelky mateřské školy

V průběhu každé lekce byla přítomna učitelka, která vedla kroužek angličtiny. Před samotným zahájením výstupů jsme se domluvily, že pozorování z její strany bude probíhat pomocí pozorovacího archu, který bude obsahovat přesná kritéria pro pozorování. Pozorovací arch se skládá ze dvou částí. V první části se nachází 8 otázek, které se zaměřují na práci studentky. K hodnocení byla použita Likertova škála. Pod archem byl také vynechán prostor pro volné vyjádření učitelky. Druhou část archu tvoří tabulka, která hodnotí rozvíjené kompetence u dětí a hodnotí jejich úroveň fonematického uvědomování jednotlivých hlásek před a po absolvování aktivit. Výsledky jsou zpracovány v tabulce níže, vždy je zaznačen počet dětí, pro které platí dané tvrzení, z celkového počtu šesti dětí.

Tabulka 12: Pozorování provedené učitelkou

Práce studentky	Colour Phonic	Chinese whispers	Hear the sounds and move!	Sound Discrimination	When I was walking	Find the vowel	Rhyming riddles	Sound chants
Vhodně zvolená slovní zásoba a témata	ANO	ANO	ANO	ANO	ANO	ANO	ANO	ANO
Vhodné metody výuky	ANO	ANO	ANO	ANO	ANO	ANO	ANO	ANO
Dosáhla stanovených cílů	SPÍŠE ANO	SPÍŠE ANO	SPÍŠE ANO	SPÍŠE ANO	SPÍŠE ANO	SPÍŠE ANO	SPÍŠE ANO	SPÍŠE ANO
Vhodné prostředky a pomůcky	ANO	ANO	ANO	ANO	ANO	ANO	ANO	ANO
Přiměřená délka aktivit dle věku dětí	SPÍŠE ANO	ANO	ANO	SPÍŠE NE	ANO	SPÍŠE ANO	ANO	ANO
Dokázala motivovat děti a udržet pozornost	ANO	ANO	ANO	SPÍŠE ANO	ANO	ANO	ANO	ANO
Vhodně vybrané činnosti	SPÍŠE ANO	ANO	ANO	SPÍŠE ANO	ANO	ANO	SPÍŠE ANO	ANO
Používání anglického jazyka během instrukcí	ANO	SPÍŠE NE	SPÍŠE ANO	SPÍŠE NE	SPÍŠE ANO	SPÍŠE ANO	ANO	ANO

Rozvíjené kompetence	/I/		/aɪ/		/i:/		/ɒ/		/æ/		/əʊ/		/u:/		/e/	
	před	po	před	po	před	po	před	po	před	po	před	po	před	po	před	po
Děti dokážou vyslovit hlásku správně	5	6	0	6	4	6	0	6	0	5	0	5	6	6	4	6
Děti dokážou rozlišit hlásku ve vybraných slovech	4	6	0	4	0	5	0	6	0	4	0	4	3	6	3	6
Děti dokážou přiřadit obrázek slova k symbolům dané hlásky	0	4	0	4	0	5	0	4	0	4	0	3	0	5	1	5
Děti dokážou dodržet rytmus slov ve větě	5	6	5	5	5	6	6	6	5	4	5	4	5	6	5	6

Tabulka uvádí hodnocení jednotlivých aktivit. Z tabulky vyplývají následující zjištění. Jak můžeme vidět, učitelka hodnotila jednotlivé aktivity kladně s výjimkou aktivity Sound Discrimination, kde se vyjádřila spíše negativně ohledně přiměřené délky aktivity k věku dětí a používání anglického jazyka v instrukcích. Při vysvětlení mi bylo objasněno, že tato aktivita byla pro učitelku náročná a dlouhá, protože dětem trvalo poměrně dlouho, než ji dokončily, a také jsem nepoužívala anglické instrukce kvůli jejich obtížnosti. S tímto tvrzením do jisté míry souhlasím, avšak při počtu šesti dětí si myslím, že je dobré věnovat se činnostem, které byly realizovány v této aktivitě, i když trvají déle, a navíc děti se velmi bavily při hře Bingo a skládání písmenek. Učitelka se ve volné poznámce na archu vyjádřila, že aktivity zaměřené na rozvíjení fonemického uvědomování v případě této sady aktivit výrazně rozšířily slovní zásobu anglických slovíček dětí.

Z tabulky, která hodnotí rozvíjené kompetence, vyplývá, že si pozorující učitelka myslí, že většina dětí v závěru realizovaných aktivit dokázala vyslovit samohlásky správně. K největšímu pokroku došlo ve správné výslovnosti u dvojhlásek, což je dáno především tím, že děti přišly do kontaktu s dvojhláskami poprvé. U rozlišování hlásek ve vybraných slovech došlo u většiny dětí ke zlepšení, a to především v postavení hlásky uprostřed slova. To je dáno především vybranou slovní zásobou, ve které se probírané hlásky nacházely především uprostřed slova. Tento pokrok u dětí byl ověřen především v aktivitě zaměřené na fonemické modelování, při které děti správně kladly žetony do pozice dané hlásky. Při přísazování obrázků k dané hlásce hrálo velkou roli barevné rozlišování, na jehož základě většina dětí vždy přiřadila správné slovo. Z tohoto důvodu došlo také v této rozvíjené kompetenci k pokroku u větší části dětí. Udržení rytmu v písničkách, říkadlech a hádankách se ukázalo jako kompetence, se kterou již na počátku děti neměly problém, a to především z toho důvodu, že s těmito činnostmi jsou v každodenním kontaktu v mateřské škole. Z tabulky můžeme také vyčíst, že nejjednoduššími samohláskami byly pro děti /I/ a /u:/ a nejtěžšími dvojhlásky /æ/ a /əʊ/. S tímto tvrzením souhlasím a odpovídaly tomu reakce dětí na těchto lekcích.

Celkově můžeme říct, že přestože sada aktivit byla realizována v krátkém rozsahu, a to po dobu jednoho měsíce, i tak lze pozorovat jisté pokroky u dětí v oblasti fonemického uvědomování.

7 DOPORUČENÍ PRO PRAXI

Abychom mohli v mateřské škole realizovat sadu aktivit zaměřenou na podporu anglické výslovnosti, je nutné se dobře obeznámit s principy výuky anglického jazyka v preprimárním vzdělávání a znát metody a zásady ve výuce anglické výslovnosti. Pro tyto potřeby jsou v následujícím textu uvedena doporučení, která by měl učitel před seznamováním dětí s výslovností zvážit.

Hlavním cílem při seznamování dětí s výslovností je rozvíjet fonemické uvědomování. Proto je nutné dodržet postupy aktivit tak, aby se cíl skutečně naplnil. Aktivity by měly být voleny s širokou nabídkou různých činností, aby se vyhovělo jazykové úrovni každého dítěte. Důležité je také seznámit děti nejprve s jednotlivými zvuky hlásek a až poté navázat na jednotlivé aktivity. Jednotlivé činnosti by v aktivitách neměly trvat déle než 5 minut a je také podstatné střídat činnosti s jednotlivými zvuky hlásek s aktivitami, které jsou zaměřené na rytmus a intonaci. Měli bychom také střídat rychlé a pomalé, hlasité a tiché činnosti.

Celkově by výuka měla trvat 45 minut. Motivace je důležitá pro udržení pozornosti dětí, proto je vhodné mít vždy připravené písničky, které jsou nejlépe propojeny s motorickými gesty, které děti zaktivizují. Nejlépe by se měly týkat tématu, které se právě probírá.

Co se týká prostředí, aktivity je dobré realizovat ve třídě, kde je k dispozici jak koberec, tak také stoly. Vzhledem k většímu množství obrázkového materiálu je dobré mít pomůcky předem připravené a rozvrhnuté podle místa, kde se činnost vykonává.

V neposlední řadě je důležité zmínit, že pro podporu anglické výslovnosti je více než důležité, aby učitel, který seznamuje děti s jazykem, měl kvalifikaci v ranné cizojazyčné výuce. Je nezbytné, aby disponoval vynikajícími jazykovými dovednostmi, včetně správné anglické výslovnosti. Považuji tuto podmínku za nezbytnou. Je rovněž žádoucí, aby tento pedagog byl také učitelem ve dané mateřské škole, což mu umožní lépe přizpůsobit aktivity jednotlivým výukovým stylům dětí. (Pokrivčáková, 2018)

Důležité je také nezapomínat během celého výstupu děti motivovat, chválit a udržovat dobrou atmosféru, aby se u dětí vytvářel neustálý pozitivní vztah k anglickému jazyku.

ZÁVĚR

Bakalářská práce zaměřená na podporu správné výslovnosti v angličtině u dětí předškolního věku přináší důležité poznatky a doporučení pro pedagogickou praxi v oblasti osvojování cizího jazyka dětmi.

Z teoretické části práce vyplývá, že jazykový vývoj dítěte v procesu osvojování cizího jazyka je komplexní a zahrnuje řadu faktorů, které ovlivňují jeho schopnost porozumění a produkce v daném jazyce. Role anglické výslovnosti je klíčová pro efektivní komunikaci a správné porozumění, a proto je důležité věnovat jí dostatečnou pozornost v procesu výuky.

Analýzou dostupných teoretických zdrojů jsem zjistila, že efektivní příprava dětí v mateřské škole na učení se anglického jazyka spočívá v zaměření se na podporu správné výslovnosti a rozvoj fonemického a fonologického uvědomování.

Aplikační část práce přinesla konkrétní návrhy a aktivity, které byly ověřeny v praxi mateřské školy. Zkušenost z realizace těchto aktivit ukázala, že systematická práce zaměřená na podporu anglické výslovnosti může mít pozitivní vliv na jazykový vývoj dětí předškolního věku. Vypracovaná doporučení pro práci s anglickou výslovností v mateřské škole nabízejí ucelený rámec pro pedagogy, jak efektivně integrovat výuku výslovnosti do vzdělávacího procesu a pozitivně tak ovlivnit děti v procesu osvojování cizího jazyka (anglického jazyka).

Závěrem lze konstatovat, že podpora správné výslovnosti v angličtině u dětí předškolního věku je klíčovým prvkem pro jejich úspěšný jazykový rozvoj a připravenost na komunikaci v mezinárodním prostředí. Bakalářská práce přináší teoretické poznatky i praktické aplikace, které mohou sloužit jako inspirace a pomoc pedagogům při seznamování dětí s anglickou výslovností v mateřských školách. Jejich správné využití může vést k významnému posílení jazykových kompetencí dětí a podpoře jejich úspěšného začlenění do globálního jazykového prostředí.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. Abbott, D., Lundin, J., Ong, F., & Soto, D. (2008). *Preschool learning foundations*. Vol. 1. California Department of Education.
2. Anthony, J. L., & Francis, D. J. (2005). *Development of Phonological Awareness*.
3. Aydin, S. (2017). *A Brief Comparison of the Current Approaches in Teaching Pronunciation*. Medeniyet University.
4. Bednářová, J., Dandová, E., Kratochvílová, J., Nádvorníková, H., Syslová, Z., & Šulová, L. (2017). *Školní zralost a její diagnostika*. Raabe.
5. Bednářová, J., & Šmardová, V. (2010). *Školní zralost: co by mělo umět dítě před vstupem do školy*. Computer Press.
6. Bitljanová, V. (2008). *Angličtina ve školce. S učebnicí nebo bez ní?* Informatorium, 15(4), 10–12.
7. Carr, P. (2019). *English Phonetics and Phonology: an Introduction*. John Wiley and Sons Ltd.
8. Crystal, D. (2008). *A dictionary of linguistics and phonetics (6th ed)*. Blackwell.
9. Čapek, R. (2015). *Moderní didaktika. Lexikon výukových a hodnoticích metod*. Grada Publishing, a.s.
10. Derwing, T. M., & Munro, M. J. (2015). *Pronunciation fundamentals: Evidence-based perspectives for L2 teaching and research*. Benjamins.
11. Doláková, S. (2019). *Pronunciation Basket (1st ed.)*. AMATE, r.a.
12. Enayati, F., & Gilakjani, A. P. (2020). *The Impact of Computer Assisted Language Learning (CALL) on Improving Intermediate EFL Learners' Vocabulary Learning*. *International Journal of Language Education*. ed.gov
13. Enever, J., & Lindgren, E. (Eds.). (2017). *Early Language Learning: Complexity and Mixed Methods*. Multilingual Matters.
14. Fernández, E. M., & Cairns, H. S. (2014). *Základy psycholingvistiky*. Karolinum.
15. Foorman, B., Beyler, N., Borradaile, K., Coyne, M., Denton, C. A., Dimino, J., Furgeson, J., Hayes, L., Henke, J., Justice, L., Keating, B., Lewis, W., Sattar, S., Streke, A., Wagner, R., & Wissel, S. (2016). *Foundational skills to support reading for*

- understanding in kindergarten through 3rd grade (NCEE 2016-4008)*. National Center for Education Evaluation and Regional Assistance (NCEE), Institute of Education Sciences, U.S. Department of Education.
16. Grofčíková, S., & Máčajová, M. (2017). *Abilities of phonological awareness in the context of cognitive development in preschool age*. *Journal of Language and Cultural Education*, 5(3), 46-56.
 17. Hennová, I. (2010). *Angličtina pro předškoláky: metodika pro výuku v mateřské škole*. Portál.
 18. Hennová, I. (2015). *Angličtina pro předškoláky*. Portál.
 19. Horníčková, B. (Ed.). (2021). *Uvádění angličtiny do předškolního vzdělávání: výzkumné sondy do současného stavu v České republice a na Slovensku*.
 20. Kadam, V. A., & ZareenaJ, M. (2017). *Use of ICT for enhancing speaking and pronunciation skills in an English language classroom*.
 21. Kelly, G. (2000). *How to Teach Pronunciation? The 2nd Edition*. Longman.
 22. Kissová, O. (2020). *Contrastive Analysis in Teaching English Pronunciation*. SWS Journal of SOCIAL SCIENCES AND ART.
 23. Kutálková, D. (c2009). *Průvodce vývojem dětské řeči: logopedická prevence (5., přeprac. vyd)*. Galén.
 24. Ladefoged, P., & Johnson, K. (c2011). *A course in phonetics (6th ed)*. Wadsworth Cengage Learning.
 25. Levis, J. (2007). *Computer technology in teaching and researching pronunciation*. *Annual Review of Applied Linguistics*, 184-202.
 26. Machač, P., & Skarnitzl, R. (2009). *Principles of phonetic segmentation*. Epoque.
 27. Mertin, V., & Gillernová, I. (Eds.). (2015). *Psychologie pro učitelky mateřské školy (3., vyd)*. Portál.
 28. Máčajová, M. (2011). *Jazyková gramotnosť. Teórie a metódy jej rozvoja*. UKF.
 29. Najvar, P. (2010). *Raná výuka cizích jazyků v České republice na konci 20. století. Pedagogický výzkum v teorii a praxi*. Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta.

30. Nevilles, P., & Wolfe, P. (2009). *Building the reading brain preK-3 (2nd ed.)*. Thousand Oaks, Corwin Press.
31. O'Connor, R. E. (2014). *Teaching word recognition: Effective strategies for students with learning disabilities (2nd Ed.)*. Guilford.
32. Pokrivčáková, S. (2012). *Modern Teacher of English*. ASPA.
33. Pokrivčáková, S. (2013). *Teaching Techniques for Modern Teachers of English*. ASPA.
34. Pokrivčáková, S. (2020). *Introducing English to very young learners*. Tomas Bata University in Zlin, Faculty of humanities. <https://digilib.k.utb.cz/handle/10563/45962>
35. Průcha, J. (2011). *Dětská řeč a komunikace: poznatky vývojové psycholingvistiky*. Grada.
36. Saicová Římalová, L. (2016). *Osvojování jazyka dítětem*. Univerzita Karlova v Praze, nakladatelství Karolinum.
37. Schickendanz, J. A., & Collins, M. F. (2013). *So much more than the ABCs: The early phases of reading and writing*. National Association for the Education of Young Children.
38. Smolíková, K. (2015). *Aktuální dotazy k problematice výuky cizích jazyků v mateřské škole*. Dostupný z <http://clanky.rvp.cz/clanek/k/p/1247/AKTUA>
39. Štefflová, J. (2006). *Úvahy nad cizím jazykem v mateřské škole*. Učitel'ské noviny, 109(6), 10-11.
40. Tokárová, O. (2015). *Elkoninova metoda rané gramotnosti a její efektivita. Dizertační práce*. Univerzita Komenského, Pedagogická fakulta.
41. Tseng, W. T., Chen, S., Wang, S. P., Cheng, H. F., Yang, P. S., & Gao, X. A. (2022). *The effects of MALL on L2 pronunciation learning: A meta-analysis*. *Journal of Educational Computing Research*, 60(5), 1220-1252. [HTML]
42. Vágnerová, M. (2012). *Vývojová psychologie: dětství a dospívání (Vyd. 2., rozš. a přeprac)*. Karolinum.
43. Widlok, B. (c2010). *Norimberská doporučení k ranému osvojování cizího jazyka: nové zpracování*. Goethe-Institut.

44. Zelinková, O., Černá, M., & Zitková, H. (2020). *Dyslexie – zaostřeno na angličtinu*. Pasparta

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

B2	Samostatný uživatel anglického jazyka
C1	Zkušený uživatel anglického jazyka
č.	Číslo
L2	Second language – druhý jazyk
hod.	Hodina
MŠ	Mateřská škola
RVP PV	Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Hlavní rysy anglické výslovnosti	21
---	----

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Obsah sady aktivit	34
Tabulka 2: Obsah sady aktivit	34
Tabulka 3: Didaktický obsah výstupu	35
Tabulka 4: Didaktický obsah výstupu	39
Tabulka 5: Didaktický obsah výstupu	42
Tabulka 6: Didaktický obsah výstupu	46
Tabulka 7: Didaktický obsah výstupu	49
Tabulka 8: Didaktický obsah výstupu	52
Tabulka 9: Didaktický obsah výstupu	55
Tabulka 10: Didaktický obsah výstupu	58
Tabulka 11: Evaluace provedená dětma	64
Tabulka 12: Pozorování provedené učitelkou	65

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Texty písní

Příloha P II: Texty rýmovaných hádanek a říkadel

Příloha P III: Pomůcky a prostředky

PŘÍLOHA P I: TEXTY PÍSNÍ

1. Hello Song

Zdroj: <https://child.letterland.com/pictograms/6>

Hi. Hello, let's wave. Hello.

Hi. Hello. Let's wait. Hello.

How are you?

I'm fine. Thank you.

Hello. Hello.

2. Circle Time Song

Zdroj: <https://www.youtube.com/watch?v=ALcL3MuU4xQ>

Make a circle, big, big, big.

Small small, small.

Big big, big.

Make a circle, small, small, small.

Hello hello hello.

Make a circle, round and round.

Round and round.

Round and round.

Make a circle, round and round.

Now sit down.

3. When I was walking down the road

Zdroj: Doláková, S. (2019). *Pronunciation Basket (1st ed.)*. AMATE, r.a.

When I was walking down the road, I met a sheep in an old green jeep.

When I was walking down the road, I met a hen counting up to ten.

When I was walking down the road, I met a chick on a thick pink brick.

When I was walking down the road, I met a dog chasing up a frog.

When I was walking down the road, I met a bear sitting on a chair.

When I was walking down the road, I met a cat in a flat black hat.

When I was walking down the road, I met a cow in a big brown gown.

4. See you soon

Zdroj: <https://child.letterland.com/pictograms/5>

Goodbye. Goodbye. See you soon.

Bye-bye. See you soon.

It's been fun. See you soon.

Bye-bye. See you soon.

5. Letterland Theme Song

Zdroj: <https://child.letterland.com/pictograms/1>

Eddy Elephant says e.

Impy Ink says i.

Oscar Orange says o.

We all know our letter sounds.

Uppy Umbrella says u.

Then there are the Vowel Men

Who like to say their names.

Mr. A says a.

Mr. E says e.

Mr. I says i

Mr. O says o.

Mr. U says u.

That's just what they do!

We all know our letter sounds.

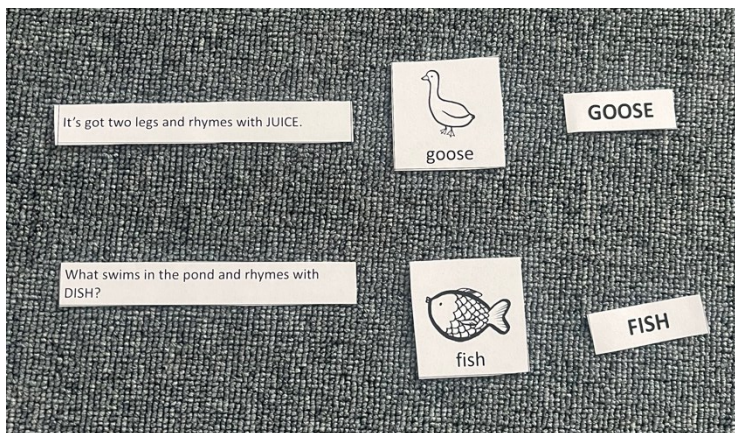
We love Letterland!

PŘÍLOHA P II: RÝMOVANÉ HÁDANKY A ŘÍKADLA

1. Rýmované hádanky

Zdroj: Zdroj: Doláková, S. (2019). Pronunciation Basket (1st ed.). AMATE, r.a.

What lives on the farm and rhymes with RAT? CAT
What swims in the pond and rhymes with DISH? FISH
It's got a curly tail and rhymes with WIG. PIG
What waddles around in mud and rhymes with LUCK? DUCK
It's got two legs and rhymes with JUICE. GOOSE
It creeps in the barn and rhymes with HOUSE. MOUSE
It's fluffy and yellow and rhymes with KICK. CHICK
It hisses and bites and rhymes with CAKE. SNAKE
It spins webs and rhymes with RIDER. SPIDER
It sits on a nest and rhymes with TEN. HEN
It grazes on hills and rhymes with DEEP. SHEEP
It gathers pollen and rhymes with TREE. BEE

2. Říkadla

Zdroj: Doláková, S. (2019). Pronunciation Basket (1st ed.). AMATE, r.a.

A chick sits in the thin pink bin.
A sheep eats all green leaves.
The chick kicks a pin. And the sheep cleans its teeth.
With a thick twig on its chin.

A cook looks in a cookery book.

A butcher takes a spoon.

A kangaroo makes good fruit juice. A goose wears shoes to school.

Eleven elves on the shelf

Which one is the seventh elf?

The red one or the one with a bell? Or the one who's hiding in a shell?

An ant and a bat Tease a cat that is fat. A lamb and a rat

Eat a snack in a sack.

A goat on a road

Blows smoke through its nose. A goat in the snow

Takes a coat, off it goes.

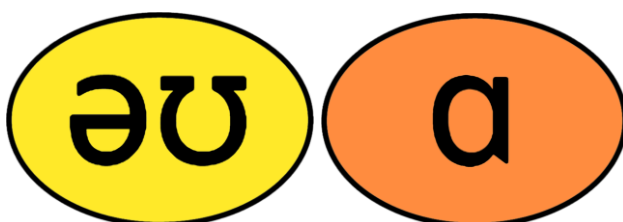
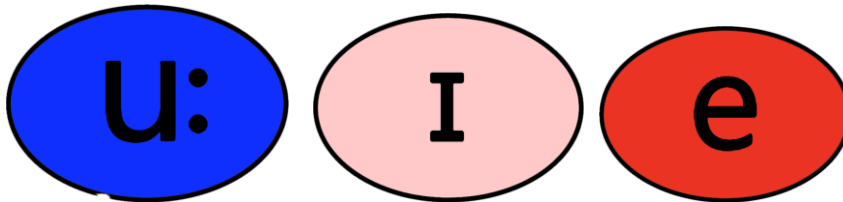
PŘÍLOHA P III: POMŮCKY A PROSTŘEDKY

1. Aktivita Color Phonic

Zdroj: Doláková, S. (2019). *Pronunciation Basket (1st ed.)*. AMATE, r.a.

Table of colours:

i: <small>green gri:n</small>	I <small>pink ptɪŋk</small>	ʊ <small>timberwolf tɪmbə 'wʊlf</small>	u: <small>blue blu:</small>	Iə <small>sepia si:piə</small>
e <small>red red</small>	ə <small>magenta mə'dʒɛntə</small>	ɜ: <small>purple pɜ:pl</small>	ɔ: <small>auburn 'ɔ:bɜ:n</small>	ɔɪ <small>turquoise 'tɜ:kwoɪz</small>
æ <small>black blæk</small>	ʌ <small>plum plʌm</small>	ɑ: <small>khaki kə'ki</small>	ɒ <small>orange 'ɒrɪndʒ</small>	eə <small>pear green pi:ə'gri:n</small>
aʊ <small>brown braʊn</small>	eɪ <small>grey gri:et</small>	aɪ <small>white waɪt</small>	əʊ <small>yellow je:ləʊ</small>	ʊə <small>azure əz:jʊə</small>

2. Obrázková příloha k výstupům

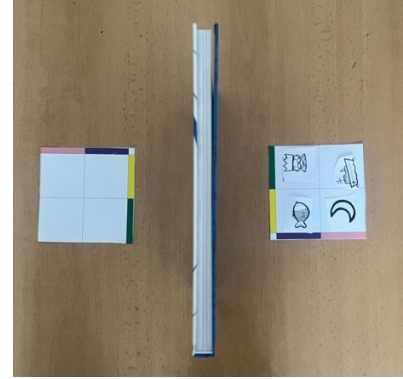
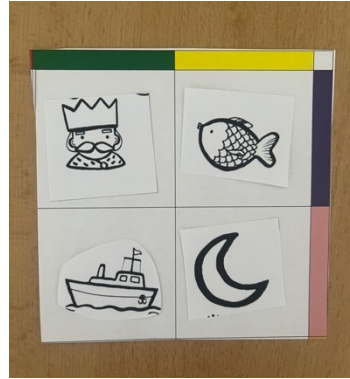
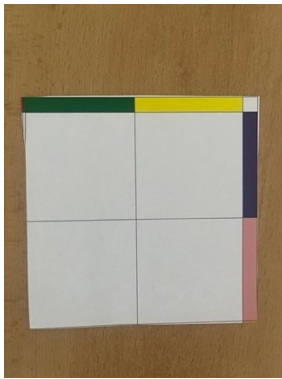
Zdroj: Doláková, S. (2019). *Pronunciation Basket (1st ed.)*. AMATE, r.a.

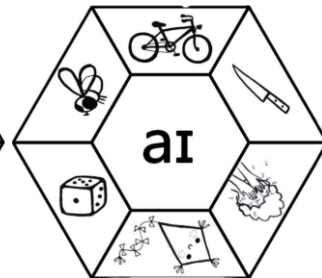
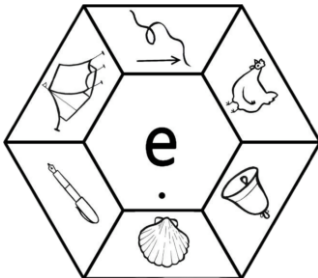
3. Sound Discrimination

Zdroj: Doláková, S. (2019). *Pronunciation Basket (1st ed.)*. AMATE, r.a.

Bingo

Vowel puzzle

4. Find the vowel

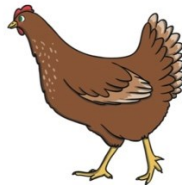
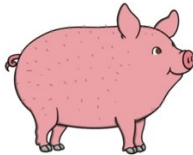
Zdroj: <https://www.twinkl.cz/resource/t-l-5154-new-phase-4-sound-phoneme-frame-cards>

--	--	--	--

--	--	--	--

--	--	--	--

--	--	--

--	--	--

5. Artikulační a motorické flash cards

Zdroj: <https://www.twinkl.cz/resource/visual-supports-for-speech-sounds-pack-au-t-1657856366>

The Umbrella sound

u

Mouth soft and open wide.
Tongue is central.
Quick Sound. Voices on.

The Orange sound

o

Mouth soft and open wide.
Tongue is at the back.
Quick Sound. Voices on.

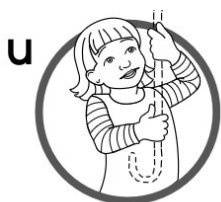
Touch fingers to thumb on as if sticky with ink and make an 'icky' face.

Form round shapes with both mouth and hand and adopt a surprised look.

Spread out hands behind ears and flap like elephant ears.

Hold up imaginary umbrella with one hand low and the other above the head.

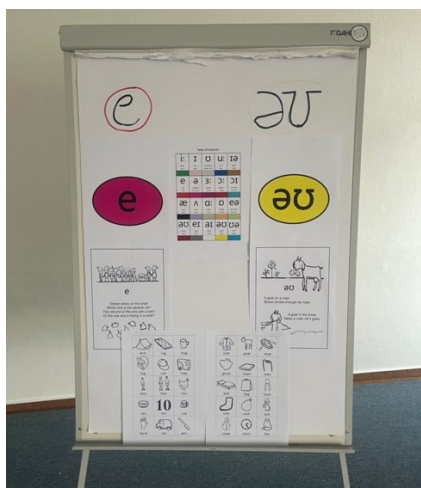
Long vowel action

Each Vowel Man waves his right hand in the air as he calls out his name enthusiastically.

6. Flip chart tabule

Zdroj: vlastní tvorba

7. Grafické hodnocení pomocí emotikonů

Zdroj: <https://www.twinkl.cz/resource/t-m-1982-new-happy-face-sad-face-4x4-display-cut-outs-behaviour-management-boards>

